

Naturavtalen i praksis

Sivilsamfunnets vurdering av Norges oppfølging av naturavtalens 23 mål

Forum for utvikling og miljø
Publisert oktober 2026

Organisasjoner bak rapporten: Foreningen for internasjonale vannstudier (FIVAS), Forum for utvikling og miljø (ForUM), GRID-Arendal, NOAH - for dyrs rettigheter, Regnskogfondet, Sabima, Spire, Utviklingsfondet, WWF Verdens naturfond

Rapportansvarlig og koordinator: Teshome Hunduma Mulesa (ForUM)

Bidragstakere: Sverre Lundemo og Fredrik Myhre (WWF Verdens naturfond), Ellen Hestnes Ribeiro (Sabima), Katrin Vels (NOAH - for dyrs rettigheter) og Paige Eikeland (GRID-Arendal). Bidratt aktivt med analyser av enkeltmål, faglige innspill og gjennomgang av rapportutkastet.

Forsidefoto: Sverre Lundemo/WWF Verdens naturfond
Layout: Ida Åkerstedt (ForUM)

ForUM er et religiøst og partipolitisk uavhengig nettverk for over 60 norske sivilsamfunnsorganisasjoner. ForUM jobber sammen med medlemsorganisasjonene for å påvirke norsk politikk i internasjonale miljø- og utviklingsspørsmål.

Forord

Internasjonalt samarbeid om naturmangfold er under økende press, samtidig som naturotapet fortsetter og tiden for å nå målene i naturavtalen blir stadig knappere. I denne situasjonen er et sterkt og kunnskapsbasert sivilsamfunn viktigere enn noen gang. Forum for utvikling og miljø (ForUM) samler medlemsorganisasjonenes kunnskap og erfaringer og bygger arbeidet på kunnskap fra relevante forsknings- og fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. På dette grunnlaget utvikler vi felles posisjoner som vi bringer inn i dialogen med norske myndigheter og Stortinget, samt i internasjonale politiske prosesser. Gjennom vårt arbeid med blant annet Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) arbeider vi både for å påvirke Norges internasjonale posisjoner og for at forpliktelser Norge slutter seg til globalt faktisk følges opp hjemme.

Denne rapporten bygger videre på et mangeårig arbeid i norsk sivilsamfunn med å følge opp Norges internasjonale naturforpliktelser. I 2020 vurderte vi Norges innsats for å nå de daværende globale naturmålene, Aichimålene. I 2023 samlet ForUM og medlemsorganisasjonene inn konkrete anbefalinger om hvordan Norge kunne følge opp de 23 målene i den nye naturavtalen. Nå undersøker vi om ambisjonene er omsatt i praksis. Bildet er tydelig: Norge har sterke institusjoner, et godt kunnskapsgrunnlag og viktige prosesser på gang, men gjennomføringen henger etter. Bare 3 av 23 mål vurderes som på vei mot måloppnåelse, mens 13 har utilstrekkelig fremgang og 7 har ingen fremgang. På mange områder er de norske målene svakere og mindre målbare enn naturavtalens mål, og det rapporteres mer om planer og prosesser enn om dokumenterte resultater for naturen.

Naturavtalen skal nås innen 2030. Rapporten viser at utfordringen ikke først og fremst er mangel på kunnskap om hva som må gjøres, men å omsette kunnskap og politiske forpliktelser i handling. Naturhensyn må få større gjennomslag i areal- og sektorpolitikken, skadelige økonomiske incentiver må endres, og virkemidler og ressurser må stå i forhold til de målene Norge har sluttet seg til. ForUM og medlemsorganisasjonene vil fortsette å følge gjennomføringen, utfordre myndighetene når framdriften er for svak og bidra med kunnskapsbaserte løsninger, nasjonalt og i de internasjonale prosessene der framtidens naturpolitikk formes.

Gina Ekholt
Generalsekretær i Forum for utvikling og miljø

Sammendrag

Bare 3 av 23 mål vurderes til å kunne bli oppnådd i 2030

Norge sluttet seg i 2022 til den globale naturavtalen, som skal stanse og reversere tapet av natur innen 2030. Siden den gang har regjeringen lagt fram Naturmeldingen og levert Norges 7. nasjonalrapport (7NR) til Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD).

Forum for utvikling og miljø (ForUM) og medlemsorganisasjonene har vurdert Norges oppfølging av hvert av målene i naturavtalen og Norges nasjonale målsettinger, myndighetenes rapporterte fremdrift og den faktiske utviklingen.

Sivilsamfunnets samlede vurdering

- **3 mål – På vei mot å oppfylle målet: Mål 17, 20 og 23**
- **13 mål – Utilstrekkelig fremgang for å nå målet i 2030: Mål 3, 5, 7–9, 11–13, 15–16, 19 og 21–22**
- **7 mål – Ingen fremgang: Mål 1, 2, 4, 6, 10, 14 og 18**

Hva viser gjennomgangen?

Norge har sterke institusjoner, et godt kunnskapsgrunnlag og etablerte regelverk. Mange av naturavtalens mål er i ulik grad tatt inn i norsk politikk, og det er satt i gang viktige prosesser innen blant annet naturregnskap, restaurering, vern, naturbaserte løsninger og kunnskapsutvikling. Norge har kommet lengst på områder med etablerte rammeverk og langsiktig innsats, blant annet innen biosikkerhet, internasjonalt forsknings- og kapasitetsarbeid, samt likestilling og deltakelse. Likevel henger gjennomføringen etter for de fleste målene.

Norske mål er ofte svakere enn målene i naturavtalen. Flere av de nasjonale målsettingene er mindre ambisiøse og mindre

konkrete, og er formulert som at Norge skal «arbeide for», «styrke» eller «videreføre» innsats uten spesifikke, målbare og tidsbestemte mål. For noen av målsettingene har norske myndigheter lagt opp til at man ikke skal oppnå det opprinnelige målet i naturavtalen, som for mål 2 og 18. Det svekker både styringen og muligheten til å vurdere måloppnåelse fram mot 2030.

Norge rapporterer mer om aktivitet enn om resultater. Norsk rapportering beskriver omfattende planer, prosesser, regelverk og eksisterende virkemidler, men dokumenterer langt sjeldnere at tiltakene faktisk har redusert naturtap eller forbedret naturens tilstand. På flere områder vurderer norske myndigheter at Norge er «på vei», mens sivilsamfunnets grundige gjennomgang finner utilstrekkelig eller ingen fremgang.

De største gapene ligger der gjennomføring krever politiske prioriteringer og endringer på tvers av sektorer. Arealforvaltning, restaurering, truede arter, fremmede arter, produksjonssektorene, sektorintegrering og miljøskadelige insentiver er alle vurdert til «ingen fremgang». Utfordringen er derfor ikke først og fremst mangel på kunnskap, men å omsette kunnskapen til regelverk, budsjetter, økonomiske virkemidler og beslutninger som faktisk reduserer presset på naturen.

2027 må brukes til kursendring

Med få år igjen til 2030 er det ikke nok å videreføre dagens innsats. Den varslede gjennomgangen i 2027 bør brukes til å styrke nasjonale mål og virkemidler der ambisjonsnivået og gjennomføringen ikke er tilstrekkelige og til å flytte oppfølgingen fra planer og prosesser til dokumenterte resultater for naturen.

Fem hovedprioriteringer frem mot 2030

1. Bruk 2027-gjennomgangen til å heve ambisjonsnivået: Styrk nasjonale mål der de er svakere enn naturavtalen, og gjør dem konkrete, målbare og tidsbestemte.

2. Stans naturtapet og skaler opp restaurering og bevaring: Sett tydelige nasjonale rammer for arealnøytralitet, styrk tiltakshierarkiet og arealforvaltningen, og få på plass planer og virkemidler for å nå 30-prosentmålene for restaurering og bevaring på land, i ferskvann og i havet.

3. Gjør naturhensyn førende i sektorpolitikken: Naturmålene må integreres i landbruk, skogbruk, fiskeri, akvakultur, energi, samferdsel og havforvaltning, med tydelig sektoransvar, sterkere virkemidler, regelverk og reell oppfølging.

4. Endre pengestrømmene: Identifiser og reformer miljøskadelige subsidier, styrk positive insentiver og lag en kostnadsberegnet nasjonal finansieringsplan for gjennomføringen av naturavtalen.

5. Flytt tyngdepunktet fra planer til handling og resultater: Bruk eksisterende kunnskap tidligere og mer systematisk i beslutninger, styrk gjennomføring og håndheving, og rapporter om faktiske endringer i naturens tilstand, ikke bare om gjennomførte prosesser og tiltak.

Innhold

Forord	3	Mål 13 – Øke fordelsdeling fra genetiske ressurser, digital sekvensinformasjon og tradisjonell kunnskap	36-37
Sammendrag	4	Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Fem hovedprioriteringer frem mot 2030	5		
Akronymer og forkortelser	8	Mål 14 – Integrere naturmangfold i ulike prosesser, tverrsektorielt og på alle myndighetsnivåer	38-39
Innledning	9-11	Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 1 – Arealforvaltning for å redusere tap av naturmangfold	12-13	Mål 15 – Næringsliv – vurdere, opplyse om og redusere risiko og negativ påvirkning knyttet til naturmangfold	40-41
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger		Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 2 – Restaurering av forringede økosystemer	14-15	Mål 16 – Bærekraftig forbruk	42-43
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger		Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 3 – Bevare land, ferskvann og hav	16-17	Mål 17 – Styrke biosikkerhet og fordele fordeler av bioteknologi	44-45
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger		Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 4 – Truede arter, genetisk mangfold og sameksistens mellom mennesker og dyr	18-19	Mål 18 – Redusere skadelige insentiver og trappe opp positive insentiver for naturmangfold	46-47
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger		Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 5 – Sikre bærekraftig, sikker og lovlig høsting og handel med ville arter	20-21	Mål 19 – Mobilisere finansielle ressurser	48-49
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger		Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 6 – Redusere introduksjon av fremmede arter	22-23	Mål 20 – Styrke kapasitetsbygging, overføring av teknologi, og vitenskapelig og teknisk samarbeid for naturmangfold	50-51
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger		Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 7 – Redusere forurensning	24-25	Mål 21 – Sikre at kunnskap er tilgjengelig og førende for forvaltningen av naturmangfoldet	52-53
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger		Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 8 – Minimere påvirkningene av klimaendringer på naturmangfold og bygge robusthet	26-27	Mål 22 – Sikre deltakelse i beslutningsprosesser og tilgang til rettssystemet og informasjon knyttet til naturmangfold for alle	54-55
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger		Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 9 – Forvalte ville arter bærekraftig til beste for befolkningen	28-29	Mål 23 – Sikre likestilling mellom kjønnene og en tilnærming der kjønnsperspektivet integreres all handling knyttet til naturmangfold	56-57
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger		Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger	
Mål 10 – Bærekraftig forvaltning av jordbruk, akvakultur, fiskeri, reindrift og skogbruk	30-31	Referanser	60
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger			
Mål 11 – Restaurere, opprettholde og forbedre naturens bidrag til menneske	32-33		
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger			
Mål 12 – Grønne byer og tettsteder	34-35		
Vurdering av måloppnåelse og anbefalinger			

Akronymer og forkortelser

7NR	Norges 7. nasjonalrapport til Konvensjonen om biologisk mangfold
ABS	Tilgang og fordelsdeling (Access and Benefit-Sharing)
CBD	Konvensjonen om biologisk mangfold (Convention on Biological Diversity)
COP	Partsmøte under Konvensjonen om biologisk mangfold (Conference of the Parties)
DSI	Digital sekvensinformasjon om genetiske ressurser (Digital Sequence Information)
ForUM	Forum for utvikling og miljø
IPBES	FNs naturpanel (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services)
NBSAP	Naturmeldingen (National Biodiversity Strategy and Action Plan)
OECD	Andre effektive arealbaserte bevaringstiltak (Other Effective Area-Based Conservation Measures)

Innledning

Den globale naturavtalen (Kunming–Montreal Global Biodiversity Framework - KMGBF), vedtatt i 2022, gir verdens land et felles rammeverk for å stanse og reversere tapet av natur innen 2030. Avtalens 23 handlingsmål beskriver hvilke endringer som må gjennomføres nasjonalt og internasjonalt for å sikre bevaring, restaurering og bærekraftig bruk av naturmangfold.

Norge har fulgt opp naturavtalen gjennom [Naturmeldingen](#), som beskriver regjeringens mål og prioriteringer, og den [7. nasjonalrapporten](#) (7NR) til Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD), som er regjeringens egenrapportering med en vurdering av Norges framdrift.

Men hvor grundig og dekkende er egentlig regjeringens egen rapportering? Males det et rosenrødt bilde av at alt er i sin skjønneste orden? Det er bakteppet for denne rapporten, som presenterer sivilsamfunnets vurdering av Norges oppfølging av naturavtalen. Her vurderes det hvor godt norsk politikk og gjennomføring samsvarer med de internasjonale forpliktelsene, og hvor det fortsatt er betydelige gap mellom ambisjon, gjennomføring og faktisk utvikling.

Med utgangspunkt i sivilsamfunnets [tidligere innspill](#) knyttet til Naturmeldingen, vil denne rapporten i tillegg gi råd og anbefalinger knyttet til de områdene som krever en styrket innsats fram mot 2030.

Grunnlag for gjennomgang og vurdering
Vurderingene bygger på en samlet analyse av naturavtalens 23 mål, norske målsetninger slik de presenteres i Naturmeldingen, Norges 7NR, samt innspill fra ForUMs medlemsorganisasjoner. Der det er relevant, er vurderingene også sett i lys av den norske naturdebatten i media og tidligere felles sivilsamfunnsanalyser og anbefalinger.

For hvert av naturavtalens 23 mål vurderes:

- Hvordan den norske målsettingen samsvarer

- med naturavtalens ambisjon
- Hvordan Norge følger opp målet gjennom politikk, tiltak og rapportering
- Om den rapporterte framdriften samsvarer med den faktiske utviklingen
- Sivilsamfunnets vurdering av status, måloppnåelse og sentrale gap
- Anbefalinger for å styrke gjennomføringen fram mot 2030

Rapporten er ikke en fullstendig evaluering av norsk naturpolitikk, men en vurdering av Norges oppfølging av naturavtalen fram mot 2030. Målet er å bidra med et faglig grunnlag for videre politikkutvikling, offentlig debatt og oppfølging av Norges nasjonale og internasjonale forpliktelser.

Fra anbefalinger til vurdering av gjennomføring
Naturavtalen ble vedtatt under det femtende partsmøtet (CoP15) til Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) i Montréal i desember 2022. Siden da har ForUM og medlemsorganisasjonene aktivt bidratt til en ambisiøs og helhetlig norsk oppfølging av avtalen gjennom politiske innspill, dialog med myndighetene og faglige analyser.

I 2023 utarbeidet ForUM, i samarbeid med medlemsorganisasjonene, rapporten [«For naturen»](#), som samlet sivilsamfunnets anbefalinger om hvordan Norge kunne følge opp naturavtalens 23 mål. Rapporten identifiserte overordnede utfordringer og presenterte konkrete forslag til tiltak som kunne bidra til å omsette naturavtalens ambisjoner til norsk politikk.

Siden den gang har regjeringen lagt fram Naturmeldingen som Norges nasjonale handlingsplan for naturmangfold og levert Norges 7NR til CBD om gjennomføringen av konvensjonen og naturavtalen. Disse dokumentene gir for første gang et samlet grunnlag for å vurdere hvordan Norge faktisk følger opp naturavtalen.

Foto: Duncan Moore/UNEP

Denne rapporten representerer derfor neste steg i sivilsamfunnets arbeid. «For naturen» beskrev hva som burde gjøres, mens denne rapporten vurderer hva Norge faktisk har gjort, og hvor langt gjennomføringen har kommet. Vår analyse retter oppmerksomheten mot sammenhengen mellom naturavtalens globale mål, Norges nasjonale målsettinger, myndighetenes rapporterte framdrift og den faktiske utviklingen. Målet er å identifisere styrker, mangler og forbedringsbehov for å bidra til en mer målrettet oppfølging av naturavtalen fram mot 2030.

Hovedfunn og samlet statusvurdering

Gjennomgangen av de 23 målene viser et tydelig mønster: På mange områder er de nasjonale målsettingene mindre konkrete og mindre ambisiøse enn naturavtalens mål. De lever ikke opp til de internasjonale målene som Norge er en del av. Mange av målsettingene oppfyller heller ikke sentrale kriterier for spesifikke, målbare, ambisiøse, realistiske og tidsbestemte mål ([SMART-mål](#)), slik disse er anbefalt av CBD og Miljødirektoratet. Flere mål er formulert som intensjoner om å «arbeide for», «styrke» eller «videreføre» eksisterende innsats, uten spesifikke, målbare og tidsbestemte mål eller tydelige indikatorer for framdrift. Dette gjør det vanskelig både å styre innsatsen og å vurdere om Norge faktisk er på vei mot måloppnåelse innen 2030.

Et annet gjennomgående trekk er gapet mellom myndighetenes vurdering av framdriften og utviklingen som beskrives i rapporteringen. På flere områder vurderer myndighetene at Norge er «på vei» mot måloppnåelse, samtidig som rapporteringen beskriver fortsatt naturtap, økende press på økosystemene eller betydelige kunnskapshull. Etter sivilsamfunnets vurdering er framdriften derfor gjennomgående mer begrenset enn det den nasjonale rapporteringen forsøker å gi inntrykk av.

Flere utfordringer går igjen på tvers av målene. Dette gjelder særlig manglende sektorintegrering, svak oppfølging av eksisterende regelverk, utilstrekkelig bruk av økonomiske virkemidler, begrenset gjennomføringsevne og fravær av systemer som dokumenterer tiltakenes effekt. Mange av utfordringene handler derfor ikke først og fremst om mangel på kunnskap, men om hvordan kunnskapen omsettes til politiske prioriteringer, sektorpolitikk, budsjetter, reguleringer og praktisk gjennomføring. Manglende politisk vilje og lederskap, samt motstand fra sektormyndigheter er blant barrierene.

På de fleste områdene er framdriften utilstrekkelig, særlig der måloppnåelsen krever endringer i arealforvaltning, økonomiske virkemidler eller sektorpolitikk. Kyst- og havområdene peker seg også ut som et område med særlig svak oppfølging, blant annet når det gjelder arealforvaltning, vern og bevaring, kunnskapsgrunnlag og integrering av naturhensyn i sektorforvaltningen.

Status for Norges oppfølging av naturavtalens 23 mål

De følgende seksjonene presenterer sivilsamfunnets vurdering av Norges oppfølging av hvert av naturavtalens 23 mål. For hvert mål vurderes den norske målsettingen, myndighetenes oppfølging og rapportering, samt status, måloppnåelse og behov for videre innsats.

Foto: Sverre Lundemo/WWF Verdens naturfond

Mål 1 – Arealforvaltning for å redusere tap av naturmangfold

Sikre at alle arealer er omfattet av deltakende og helhetlig arealplanlegging som inkluderer hensyn til naturmangfold og/eller effektive forvaltningsprosesser som tar tak i arealbruksendringer på land og i hav, slik at tapet av arealer som er viktige for naturmangfold, inkludert økosystemer med god økologisk tilstand, nærmer seg null innen 2030, samtidig som urfolks- og lokalsamfunnsrettigheter respekteres.

Sivilsamfunnets vurdering: ingen fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Norge har gjennomført flere tiltak for å styrke arealforvaltningen, blant annet nye statlige planretningslinjer, arbeid med naturregnskap og støtte til kommunal naturplanlegging. Dette er positive grep. Samtidig er den nasjonale målsettingen i Naturmeldingen mindre ambisiøs enn naturavtalens mål. Mens naturavtalen krever at tapet av arealer som er viktige for naturmangfold skal være nær null innen 2030, legger den norske målsettingen opp til å redusere nedbyggingen innen 2030 og begrense netto tap til et minimum først innen 2050.

Det nasjonale bidraget er derfor langt mindre forpliktende og mindre målbart enn den globale ambisjonen. Regjeringens nylig oppnevnte utvalg om arealnøytralitet kan imidlertid gi et viktig grunnlag for å styrke den nasjonale oppfølgingen, dersom utredningen følges opp med tydelige mål og virkemidler.

I den 7NR til CBD vurderer norske myndigheter at landet er på vei mot å nå mål 1. Samtidig viser rapporten at arealendringer fortsatt er den viktigste årsaken til tap av natur, at flere naturtyper har en negativ utvikling og

at effekten av de fleste tiltakene ennå ikke kan dokumenteres. I tillegg handler mange av tiltakene om utvikling av systemer og informasjon som skal gjøre kommuner og andre beslutningstakere i stand til å ta bedre valg, uten at det følger klare forventninger, rammer eller andre styringsverktøy som sikrer at man faktisk beveger seg i retning av måloppnåelse. Etter sivilsamfunnets vurdering gir rapporteringen derfor et mer positivt bilde av utviklingen enn det dagens kunnskapsgrunnlag tilsier.

Sivilsamfunnet har gjennom flere felles innspill understreket behovet for en juridisk forankret arealnøytralitet, bedre utnyttelse av grå arealer og sterkere nasjonale rammer for å redusere nedbyggingen av natur. Naturhensyn veier fortsatt for svakt i arealforvaltningen; kommunene mangler ofte kapasitet og verktøy til å vurdere samlede arealvirkninger, og det finnes fortsatt ingen juridisk bindende mål for arealnøytralitet. I tillegg er rapporteringen om havområdene begrenset til tross for Norges særlige ansvar som havnasjon. Sivilsamfunnet ønsker å fremheve en betydelig mangel ved dagens forvaltning av marin natur i Norge, spesielt utenfor 1 nautisk mil da dagens forvaltningsplansystem for norske havområder helt mangler et arealverktøy. Sivilsamfunnet peker også på at behovet for kartlegging og overvåking av naturen under overflaten, både langs kysten, til havs og i dyphavet er betydelige, noe som må intensiveres gjennom forskning i årene fremover dersom Norge skal være i stand til å både implementere naturavtalen og overvåke resultater av dette.

Anbefalinger

- Lovfest et nasjonalt mål om arealnøytralitet med tydelige rammer for all arealforvaltning.
- Få på plass et operasjonelt kart over grå arealer, samt vri reguleringer og samfunnsøkonomiske rammer i retning gjenbruk/mer effektiv bruk av slike arealer.
- Utrede og implementere en marin arealplanlegging i forvaltningsplansystemet for norske havområder, samt lovfeste forvaltningsplanene.
- Sørge for å styrke kapasiteten til forskning og overvåking i sentrale marine forskningsmiljøer, samt kapasiteten hos miljømyndighetene.

- Styrk de juridiske virkemidlene for å hindre nedbygging av myr, naturskog og andre naturarealer av høy verdi.
- Gjør tiltakshierarkiet førende for all arealforvaltning, med krav om dokumentasjon av vurderinger og kartlegging av alternativer ved nedbygging av natur.
- Opprett tilstrekkelige minstekrav til kartgrunnlag i kommunale naturregnskap, og innfør en felles digital kartmodell for areal- og naturregnskap for kommuner på fylkeskommunalt nivå, etter modell av fylkeskommuner som Agder, Østfold, Akershus og Buskerud.
- Gi kommunene økt kapasitet gjennom opprettelse av regionale planfaglige team, samt styrke satsingen på Natursats, inkludert mer støtte til utarbeidelse og oppdatering av kommunale naturmangfoldplaner.
- Fullfør kartleggingen av naturskog og innfør nødvendige restriksjoner i særlig verdifulle områder.
- Styrk kunnskapsgrunnlaget om marin natur og legg føre-var-prinsippet til grunn, blant annet gjennom et moratorium mot gruvedrift på havbunnen inntil tilstrekkelig kunnskap foreligger.
- Styrk innsigelsesinstituttet slik at nasjonale naturhensyn får større gjennomslag i kommunal arealforvaltning.
- Sikre at kunnskap om naturverdier og konsekvenser for naturmangfold innhentes tidlig i plan- og utbyggingsprosesser, i tråd med juridiske forpliktelser gjennom ulike direktiver, slik at den kan påvirke valg av lokalisering og alternativer.
- Følg opp Miljødirektoratets forslag til forbedringer av KU-regelverket, blant annet om uavhengig kontroll av konsekvensutredninger, og etabler et offentlig tilgjengelig KU-register.

Foto: Fredrik Myhre/WWF Verdens naturfond

Mål 2 – Restaurering av forringede økosystemer

Sikre at det innen 2030 er iverksatt effektiv restaurering av minst 30 prosent av arealene med forringede økosystemer på land, i elver og innsjøer, langs kysten og i havet, for å forbedre naturmangfold og økosystemfunksjoner og -tjenester samt økologisk tilstand og sammenheng.

Sivilsamfunnets vurdering: ingen fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Norges nasjonale målsetting er betydelig mindre ambisiøs enn naturavtalens mål. Mens naturavtalen krever at minst 30 prosent av forringede økosystemer restaureres innen 2030, legger Naturmeldingen opp til å kartlegge omfanget av forringet natur, øke restaureringsinnsatsen og gjennomføre restaurering der samfunnsnyttene vurderes som størst. Det nasjonale målet er verken kvantifisert eller direkte knyttet til naturavtalens 30-prosentmål og gir derfor et langt svakere grunnlag for å måle framdrift og måloppnåelse. Samtidig spesifiseres det i Naturmeldingen at norske myndigheter skal jobbe med utvalgte

partnerland for at disse skal kunne bidra til å oppnå 30-prosentmålet innen 2030. Det er et paradoks. Norske myndigheter viser i 7NR til økt restaurering av blant annet myr og til pågående arbeid med restaurering av vassdrag og marine områder. Dette er positive utviklingstrekk. Stortingets vedtak om å utarbeide en plan og etablere tiltak for systematisk restaurering av taeskog langs kysten er også et positivt steg. En [første statusrapport](#) er levert, mens arbeidet med løsningsforslag og restaureringsplan pågår. Samtidig er restaureringsarbeidet fortsatt fragmentert og gjennomføres i begrenset omfang når det gjelder myr, uten en helhetlig nasjonal plan eller et system

som kan dokumentere framdriften mot målet i naturavtalen. Forsinkelsen i den [nasjonale restaureringshandlingsplanen for restaurering av vassdrag](#) illustrerer utfordringene med å omsette ambisjonene til konkret gjennomføring.

Sivilsamfunnet understreker at restaurering ikke kan erstatte vern av intakt natur eller brukes som begrunnelse for nye naturinngrep, og at det snarest trengs en nasjonal tiltaksplan for restaurering, alternativt tiltaksplaner for alle hovedøkosystemer, som viser hvordan Norge skal nå målet om å igangsette restaurering av minst 30 prosent av forringede økosystemer innen 2030. Norge mangler fortsatt en systematisk og langsiktig tilnærming til restaurering på tvers av økosystemer. Kartleggingen av forringede arealer er ikke fullført, nødvendige lov- og regelverksendringer går for sakte, og det mangler en nasjonal finansieringsmekanisme og koordinering som kan sikre restaurering i den skalaen naturavtalen forutsetter. Selv om restaurering av myr har gitt viktige erfaringer, er innsatsen samlet sett langt fra tilstrekkelig til å sette Norge på kurs mot 30-prosentmålet innen 2030.

Anbefalinger

- Utarbeid og vedta en helhetlig nasjonal restaurerings- og tiltaksplan som omfatter land-, ferskvanns- og marine økosystemer og som er i tråd med naturavtalens 30-prosentmål.
- Gjennomfør den påbegynte kartleggingen av forringede økosystemer og prioriter restaurering der tiltak kan gi størst gevinst for naturmangfoldet, blant annet for truede naturtyper, økologisk sammenheng og særlig forringede eller underrepresenterte økosystemer.
- Etabler en permanent nasjonal finansieringsordning og en tydelig nasjonal koordineringsmekanisme for restaureringsarbeidet.
- Fjern juridiske og administrative hindringer som forsinker restaurering og styrk gjennomføringen av restaureringsforordningen og annet relevant regelverk.
- Styrk overvåkingen av restaureringstiltak og dokumenter effekten av restaurering i både terrestriske, limniske og marine økosystemer.

Foto: Peter Prokosch/GRID-Arendal

Mål 3 – Bevare land, ferskvann og hav

Sikre og legge til rette for at innen 2030 er minst 30 prosent av arealene på land og i elver og innsjøer, og av arealene langs kysten og i havet, spesielt områder som er særlig viktige for naturmangfold og økosystemfunksjoner og -tjenester, effektivt bevart og forvaltet gjennom økologisk representative, godt sammenhengende og rettferdig forvaltede systemer av verneområder og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak, med anerkjennelse av urfolksområder og tradisjonelle områder der det er aktuelt, og integrert i større landskaper og sjø- og havområder, samtidig som det sikres at all bærekraftig bruk, der dette er aktuelt i disse områdene, fullt ut er i samsvar med bevaringsformål, og at urfolks og lokalsamfunns rettigheter anerkjennes og respekteres, herunder rettighetene til deres tradisjonelle områder.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Norge har satt et nasjonalt mål om å bevare minst 30 prosent av landarealet gjennom vern og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak (OECM). For havområdene har regjeringen derimot valgt å utsette fastsettelsen av et tilsvarende mål i påvente av avklaringer om hvilke områder som kan anerkjennes som OECM. Dette innebærer at den nasjonale målsettingen ikke fullt ut gjenspeiler naturavtalens krav om å oppnå 30 prosent bevaring på land, i ferskvann og i havet innen 2030.

I 7NR vurderer Norge at landet er på vei mot å oppnå? mål 3, siden man for første gang regner inn verneområdene på Svalbard og Jan Mayen, som automatisk fører til en betydelig økning i andelen areal på land som er underlagt vern etter naturmangfoldloven. Rapporten viser til framgang i arbeidet med nytt lovverk for marint vern, videre utvikling av OECM og pågående verneprosesser. Dette er positive utviklingstrekk. Samtidig gjenstår sentrale avklaringer om hvilke områder som kan godkjennes som OECM, både til lands og til havs, hvordan disse skal forvaltes og hvor stort

bidrag de faktisk vil gi til 30-prosentmålet. Per i dag finnes det ingen arealformål i plan- og bygningsloven som uten videre har tilstrekkelige kriterier tilsvarende det som kreves for OECM. Det som kommer nærmest til å kunne oppfylle kravene er områder regulert til “naturvern” eller “naturområder”. Selv enkelte typer beskyttelse etter naturmangfoldloven, som “utvalgte naturtyper” og “prioriterte arter”, har mangler med hensyn til varighet og rettslig beskyttelse.

Det trengs derfor endringer i lovverk og statlige retningslinjer for å kunne ta i bruk OECM-kategorien i den norske forvaltningen. Videre har det blitt opprettet flere nye verneområder, spesielt skogvernreservater, men dette monner lite i den store sammenhengen. Prosessen med såkalt “suppleringsvern” (som strengt tatt ble vedtatt startet opp allerede i 2016) er kraftig forsinket, og det er uklart hvor mye dette vil kunne bidra til måloppnåelse. Rapporteringen kan derfor ikke dokumentere at Norge reelt sett er i rute til å kunne nå målet innen 2030. Sivilsamfunnet mener at den nye havvernloven er et avgjørende verktøy for å kunne etablere marine verneområder utenfor territorialfarvannet (utenfor 12 nautiske mil) og er et viktig skritt på veien for å kunne oppfylle mål 3 marint. For å kunne ta bruk av det nye lovverket trengs det slik vi ser det, en ny marin verneplan med mål i tråd med den globale avtaleteksten for vern og bevaring.

Den eksisterende verneplanen (fra 2004) gjelder kun for områder innenfor territorialfarvannet, noe som betyr at ca. 90 prosent av de havarealer som Norge har jurisdiksjon over ikke er innebefattet av gjeldende verneplan. Norge har rapportert at 4,2 prosent av norske havområder er vernet, men sivilsamfunnet ønsker å påpeke at det kun er under 1 prosent av det totale havarealet Norge råder over som har status som marine verneområder. Når det gjelder effektene av vernet i disse få arealene med marint vern, har Havforskningsinstituttet sett på disse.

Resultatet viser at hele 91 prosent av vernearealet har “liten grad av beskyttelse”, mens kun 0,1 prosent av arealet er “fullt beskyttede områder”. I juli utarbeidet en arbeidsgruppe ledet av Miljødirektoratet en rapport om marine OECM-er for norske havområder, som pekte på at det er noen, men få arealer som er egnet pr i dag til å kunne anerkjenne som OECM-er i tråd med naturavtalens intensjon. Dette underbygges

spesielt av rapporten om faggrunnlaget som i den samme prosessen ble utarbeidet av Havforskningsinstituttet og Norsk Polarinstitutt.

Usikkerheten rundt OECM, begrenset framdrift i nye verneprosesser og manglende mål for marine områder gjør at statusen ikke kan vurderes som «På vei mot å oppfylle målet». Sivilsamfunnet har tidligere pekt på behovet for et økologisk representativt og sammenhengende vern, sterkere beskyttelse av natur med høy verdi og en mer aktiv politikk for å fremme frivillig vern og andre effektive bevaringstiltak. Selv om den nye havvernloven representerer et viktig fremskritt, vil den først bidra til måloppnåelse når nødvendige implementeringsmekanismer utarbeides og legger til rette for helhetlig, varig bevaring av verdifulle natur- og havområder.

Anbefalinger

- Fastsett et nasjonalt mål om vern og bevaring av minst 30 prosent av norske havområder innen 2030, i tråd med naturavtalen.
- Utarbeide en ny marin verneplan for norske havområder, samt sikre tilstrekkelige ressurser og effektiv forvaltning for å nå målene i verneplanen.
- Avklar og gjennomfør nasjonale kriterier for OECM i tråd med vitenskapelige anbefalinger og vurder eksisterende arealbaserte forvaltningstiltak, blant annet tiltak for å beskytte sårbare marine økosystemer, opp mot naturavtalens krav til langsiktig og effektiv bevaring. Gjennomfør nødvendige regelverksendringer der eksisterende forvaltningsverktøy ikke oppfyller OECM-kriteriene.
- Styrk arbeidet med økologisk representativt og sammenhengende vern på land, i ferskvann og i havet, med særlig vekt på naturtyper og arter som er underrepresentert.
- Utvikle virkemidler som stimulerer kommuner og grunneiere til å bidra til frivillig vern og andre effektive bevaringstiltak, inkludert gjennom plan- og bygningsloven.
- Styrk forvaltning, skjøtsel og oppfølging av eksisterende verneområder (eksempelvis ved å utarbeide forvaltningsplaner for verneområder som mangler dette, og ved å oppdatere utdaterte planer) for å sikre at de gir reell og langsiktig bevaring av naturmangfoldet.
- Tilrettelegg for at ordningen med frivillig vern av skog kan oppskaleres og videreføres på et høyt nivå over tid.

Foto: Andre Lergier/Unsplash

Mål 4 – Truede arter, genetisk mangfold og sameksistens mellom mennesker og dyr

Sikre umiddelbare forvaltningstiltak for å stanse menneskeskapt utryddelse av kjente truede arter og gjenoppbygge og bevare arter, særlig truede arter, for å redusere utryddelsesrisikoen betydelig og opprettholde og restaurere det genetiske mangfoldet innenfor og mellom populasjoner av naturlig hjemmehørende, ville og domestiserte arter for å opprettholde deres tilpasningspotensial, blant annet ved in situ og ex situ bevaring og ved bærekraftig forvaltningspraksis, og å forvalte samhandlingen mellom mennesker og villlevende dyr på en effektiv måte med sikte på å minimere konflikt mellom mennesker og dyr og fremme sameksistens.

Sivilsamfunnets vurdering: ingen fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen er mindre ambisiøs enn naturavtalens mål. Naturmeldingen legger opp til å bedre utviklingen for truede og nær truede arter og opprettholde genetisk mangfold, men omtaler ikke den sentrale delen av naturavtalens mål om å sikre sameksistens mellom mennesker og villlevende dyr. Målsettingen er også lite konkret og mangler tydelige kriterier for hvordan framgang og måloppnåelse skal måles.

Norske myndigheter peker særlig på tiltak som handlingsplaner, prioriterte arter, bevaring av genetiske ressurser og oppfølging av fjellrevprogrammet. Dette er viktige bidrag. Samtidig viser rapporten i begrenset grad hvordan tiltakene samlet reduserer utryddelsesrisikoen for truede arter eller bidrar til å snu den negative utviklingen for rødlistearter. Rapporteringen omtaler i liten grad de viktigste årsakene til tilbakegangen, og dentar ikke opp

hvordan konflikter mellom mennesker og ville dyr skal håndteres i tråd med naturavtalens mål om sameksistens.

Sivilsamfunnet mener at Norges innrapportering for marine arter ikke reflekterer dagens situasjon for mange av de kommersielt viktige artene i norske farvann. [Ressursoversikten fra Havforskningsinstituttet fra 2026](#) viser en halvering av bestandssituasjonen for arter i norske farvann. Spesielt alvorlig er det for arter som makrell og torsk (både torsk i sør og i nord, og ikke bare kysttorsk som spesielt beskrevet i innrapporteringen fra Norge) der nedgangen i bestandene er betydelige. Nedgangene skyldes i stor grad overfiske over tid. Sivilsamfunnet ønsker også å fremheve den fraværende økosystembaserte tilnærmingen når det gjelder norsk fiskeriforvaltning, der artene i all hovedsak forvaltes som enkeltbestander istedenfor å ha en økosystemtilnærming gjennom flerbestandsmodeller. Det er også betydelige mangler i fiskeriforvaltningen når det gjelder å ivareta viktige leveområder som [den prioriterte naturtypen korallrev](#). Det er også manglende koordinering av fiskeriforvaltningen i land som deler de samme bestandene, noe også [Riksrevisjonen tidligere har rapportert](#) og som fremdeles er relevant for flere av de konkrete punktene.

Sivilsamfunnet mener at Norges oppfølging fortsatt preges av enkeltstående artsprogrammer fremfor en helhetlig økosystemtilnærming. Bestanden av svært mange truede arter er fortsatt under press som følge av arealendringer, fragmentering av leveområder og annen menneskelig påvirkning. Samtidig tillates både omfattende felling av truede rovdyr og jakt på rødlistede arter. Norsk ulveforvaltning er i strid med forpliktelsene under Bernkonvensjonen. Fjellrevprosjektet viser at målrettede bevaringstiltak kan gi resultater, men illustrerer også at langsiktig artsbevaring forutsetter intakte og velfungerende økosystemer, ikke varig avhengighet av aktive støttetiltak. Etter sivilsamfunnets vurdering gir 7NR et mer positivt bilde av utviklingen enn det den samlede tilstanden for truede arter og deres leveområder tilsier.

Anbefalinger

- Styrk den nasjonale målsettingen slik at den fullt ut omfatter naturavtalens mål om å redusere utryddelsesrisiko og fremme sameksistens mellom mennesker og villlevende dyr.
- Etabler et nasjonalt kompetansesenter for sameksistens mellom mennesker og villlevende dyr, hvis ansvar skal inkludere utarbeidelse av handlingsplaner for aktuelle arter/artsgrupper, samt rådgivning overfor kommuner, fylkeskommuner, sektormyndigheter, og andre relevante aktører.
- Utvikle økosystembaserte flerbestandsmodeller i norsk fiskeriforvaltning.
- Sette fiskerikvoter i tråd med vitenskapelige anbefalinger, samt etterleve dette i forvaltning av norske fiskeriressurser og internasjonale avtaler med andre kyststater vi deler ressursene med.
- Følge opp dagens lovverk for rapportering av levende korall og svamp i norsk fiskeriforvaltning, samt styrke beskyttelsen av den utvalgte naturtypen korallrev. Lovverket for rapportering av bifangst av levende korall og svamp skal harmoniseres slik at samme regler for rapportering gjelder for både norske og utenlandske fiskere som fisker i norske farvann.
- Prioriter bevaring og restaurering av artenes leveområder – inkludert for store rovdyr – som hovedvirkemiddel for å sikre levedyktige bestander.
- Styrk forvaltningen av truede arter gjennom økt bruk av kunnskapsbaserte og ikke-dødelige tiltak, særlig i forvaltningen av store rovdyr.
- Utvid arbeidet med prioriterte arter og handlingsplaner til å omfatte flere truede arter og styrk overvåkingen av bestandsutvikling og genetisk mangfold.
- Sikre at rapporteringen i større grad dokumenterer effekten av tiltakene og den faktiske utviklingen for truede arter, ikke bare gjennomførte prosesser og enkeltprosjekter.

Foto: Olivia Rempel/GRID-Arendal

Mål 5 – Sikre bærekraftig, sikker og lovlig høsting og handel med ville arter

Sikre at bruk av, høsting av og handel med viltlevende arter er bærekraftig, trygg og lovlig og ikke medfører overbeskatning, minimere påvirkningene på andre arter og økosystemer, at risikoen for spredning av patogener er redusert, og at økosystemtilnærming blir brukt, samtidig som urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle bærekraftige bruk respekteres og beskyttes.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Den norske oppfølgingen følger i hovedsak naturavtalens mål, men er formulert som en intensjon om å «fortsette å arbeide for» en bærekraftig, trygg og lovlig bruk, høsting og handel med viltlevende arter. Oppfølgingen synes samtidig i stor grad å være konsentrert om bærekraftig høsting, særlig innen fiskeriforvaltningen, mens handel med viltlevende arter og Norges påvirkning på arter og økosystemer gjennom slik handel

omtales i liten grad. Målsettingen er lite konkret og mangler målbare kriterier for hvordan bærekraftig bruk og handel skal dokumenteres og evalueres. Dette gjør det vanskelig å vurdere framdriften og måloppnåelsen.

I rapporteringen viser norske myndigheter til etablerte forvaltningssystemer, økosystembasert forvaltning og at det finnes regelverk om handel med ville arter. Dette viser at Norge har et relativt sterkt institusjonelt rammeverk når

det gjelder fiskeriforvaltning. Samtidig omtales handel med ville arter i svært begrenset grad som en egen utfordring, og det blir ikke vurdert om dagens praksis faktisk reduserer presset på arter og økosystemer. Rapporteringen legger i stor grad til grunn at lovlig handel også er bærekraftig, uten å drøfte usikkerheten knyttet til dette.

Sivilsamfunnet mener at Norges oppfølging av mål 5 er for snevert innrettet mot regulering av høsting og forvaltning av enkeltbestander. Naturavtalens mål omfatter også internasjonal handel med ville arter og behovet for en føre-var-tilnærming når kunnskapen er usikker. Dette kommer ikke fram i den nasjonale målsettingen eller i rapporteringen. Etter sivilsamfunnets vurdering burde Norge i større grad vurdere de samlede belastningene på arter, stille strengere krav til dokumentasjon av bærekraft ved handel og legge føre-var-prinsippet til grunn der effekten av handel eller høsting er usikker, samt styrke håndhevelsen av regelverket om handel med ville arter.

Anbefalinger

- Styrk den nasjonale målsettingen med tydelige og målbare kriterier for bærekraftig bruk, høsting og handel med ville arter.
- Innfør en tydeligere føre-var-tilnærming ved handel med ville arter, særlig der kunnskapsgrunnlaget er usikkert eller artene er under press.
- Vurder handel med ville arter som en integrert del av naturforvaltningen, og ikke bare som en oppfølging av internasjonale handelsregelverk.
- Styrk den kapasiteten for håndheving av regelverket om handel med ville arter.
- Styrk vurderingen av samlede belastninger på arter og økosystemer i beslutninger om høsting og handel.
- Sikre at rapporteringen i større grad dokumenterer effekten av tiltakene på artenes bevaringsstatus og økosystemenes tilstand og ikke bare at regelverket etterlevs.
- Utrede og implementere bruk av økosystembaserte flerbstandsmodeller, som inkluderer både kommersielle og ikke-kommersielle bestander, i norsk fiskeriforvaltning.
- Innføre registreringsplikt for alle arter som høstes i norsk fiskeriforvaltning, både kommersielle og ikke-kommersielle arter som tas enten som målart eller bifangst. Ordningen skal også gjelde utenlandske aktører som fisker i norske farvann.

Foto: Sverre Lundemo/WWF Verdens naturfond

Mål 6 – Redusere introduksjon av fremmede arter

Eliminere, minimere, redusere og/eller avbøte påvirkningen fra fremmede skadelige arter på naturmangfold og økosystemtjenester ved å identifisere og håndtere introduksjonsveier for fremmede arter, forhindre at prioriterte fremmede skadelige arter introduseres og etableres, redusere introduksjons- og etableringstakten for andre kjente eller potensielle fremmede skadelige arter med minst 50 prosent innen 2030, og utrydde eller kontrollere fremmede skadelige arter, især på prioriterte steder, for eksempel øyer.

Sivilsamfunnets vurdering: ingen fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen viderefører flere av intensjonene i naturavtalen, men er mindre konkret og mangler den globale ambisjonen om å redusere introduksjons- og etableringstakten med minst 50 prosent innen 2030. Målsettingen inneholder heller ikke tydelige indikatorer eller delmål for hvordan framdriften skal måles og omtaler i liten grad tiltak for å redusere de viktigste spredningsveiene for fremmede skadelige arter.

I 7NR vurderer norske myndigheter at landet er på vei mot å nå mål 6. Samtidig viser rapporten at et stort antall fremmede arter fortsatt sprer seg, at den samlede påvirkningen på naturmangfoldet øker, og at klimaendringer forventes å føre til flere etableringer. Eksempelvis gir norske myndigheter fremdeles tillatelse til omfattende utplanting av fremmede treslag, som deretter sprer seg videre i norsk natur og fortrenger stedege arter. Etter sivilsamfunnets

vurdering står denne utviklingen i kontrast til myndighetenes konklusjon om norsk måloppnåelse. Rapporten viser til en nasjonal handlingsplan (som nå er utgått på dato) og flere tiltak, men dokumenterer i begrenset grad at disse har redusert introduksjons- eller etableringstakten i tråd med naturavtalens mål.

Sivilsamfunnet mener at norske myndigheter fortsatt legger for liten vekt på forebygging og kontroll av de viktigste introduksjonsveiene. Regelverket for sektorer som hagebruk er fortsatt utilstrekkelig, føre-var-prinsippet brukes i begrenset grad, fremmede og skadelige treslag plantes ut i stort omfang, og ressursene til bekjempelse av fremmede og skadelige arter står ikke i forhold til de økologiske og samfunnsøkonomiske kostnadene. Sivilsamfunnet har tidligere pekt på behovet for et sterkere regelverk, økte ressurser og en mer systematisk nasjonal innsats for å forebygge, oppdage og bekjempe fremmede skadelige arter. Etter vår vurdering gir 7NR et mer positivt bilde av framdriften enn dagens utvikling tilsier.

Anbefalinger

- Oppdater tiltaksplanen for bekjempelse av fremmede skadelige organismer og sikre tilstrekkelige økonomiske og administrative ressurser til gjennomføringen i tråd med konklusjonene i evalueringen av den tidligere planen.
- Innfør tydelige mål og indikatorer som gjør det mulig å måle framdriften mot naturavtalens mål om en reduksjon på 50 prosent i introduksjons- og etableringstakten innen 2030.
- Styrk reguleringen av de viktigste introduksjonsveiene, særlig innen hagebruk, skogbruk og annen import av levende organismer, og legg føre-var-prinsippet til grunn.
- Innfør strengere krav i plantehelseforskriften til jord og vekstmedier som følger med importerte planter.
- Følg opp Miljødirektoratets forslag til forbud mot prioriterte fremmede skadelige arter så raskt som mulig.
- Forby all bruk av fremmede treslag med svært høy eller høy risiko på fremmedartslista, også til skogbruksformål.
- Styrk overvåkingen og den tidlige innsatsen mot nye introduksjoner og prioriter bekjempelse der risikoen for naturmangfoldet er størst.

Foto: Tina Schoolmeester/GRID-Arendal

Mål 7 – Redusere forurensning

Innen 2030 redusere risikoene for og negative konsekvenser av forurensning fra alle kilder til nivåer som ikke skader naturmangfold og økosystemfunksjoner og -tjenester og samtidig vurdere kumulative effekter, blant annet ved å redusere tapet av næringsstoffer til miljøet til det halve, herunder gjennom en mer effektiv bruk og fordeling av næringsstoffer, ved minst å halvere den samlede risikoen fra pesticider og svært farlige kjemikalier, inkludert gjennom en integrert og vitenskapsbasert skadedyrkontroll der det tas hensyn til matsikkerhet og levekår, og ved å forhindre, redusere og arbeide for å eliminere plastforurensning.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Den norske oppfølgingen bygger på flere av elementene i naturavtalens mål, men er mindre ambisiøs og mindre målbar. Naturavtalen setter konkrete ambisjoner om blant annet å halvere tapet av næringsstoffer, redusere risikoen fra pesticider og svært farlige kjemikalier og arbeide for å eliminere plastforurensning. Den norske målsettingen er i stedet formulert slik at ulike forurensningskilder skal ha «lav påvirkning»

på naturmangfold og økosystemfunksjoner innen 2030. Dette gjør det vanskelig å vurdere framdriften og måloppnåelsen.

Norske myndigheter peker på et omfattende regelverk, overvåking og tiltak for å redusere forurensning fra blant annet jordbruk, avløp, industri og miljøgifter. Dette viser at Norge har et godt institusjonelt rammeverk. Samtidig dokumenterer rapporten i begrenset grad

hvordan tiltakene samlet bidrar til å redusere forurensningen til nivåer som er forenlige med naturavtalens mål. Rapporteringen beskriver utfordringer knyttet til blant annet næringsavrenning og miljøgifter, men gir få konkrete vurderinger av om dagens virkemidler er tilstrekkelige til å snu utviklingen.

Sivilsamfunnet mener at Norges oppfølging fortsatt mangler tydelige mål og virkemidler på flere sentrale områder. Særlig gjelder dette reduksjon av svært store utslipp av næringsstoffer fra akvakultur, samt fra landbruk og manglende rensing av avløp, som utgjør en betydelig belastning i stadig flere kystområder, samt utslipp av kjemikalier og olje fra petroleumsvirksomheten. Sivilsamfunnet har tidligere pekt på behovet for en mer helhetlig tilnærming til forurensning, der også samlede belastninger på naturmangfold og økosystemer vurderes. Etter vår vurdering gir 7NR et mer positivt bilde av framdriften enn det dagens kunnskapsgrunnlag om forurensningspresset tilsier.

Anbefalinger

- Konkretiser den nasjonale målsettingen med målbare indikatorer som gjenspeiler naturavtalens ambisjoner om å redusere utslipp av næringsstoffer, pesticider, farlige kjemikalier og plastforurensning.
- Styrk tiltakene for å redusere utslipp av næringsstoffer fra akvakultur og andre vesentlige kilder til forurensning i kyst- og havområder.
- Reduser utslipp av miljøfarlige kjemikalier og olje fra petroleums- og annen industrivirksomhet på land og til havs gjennom strengere krav og bedre oppfølging.
- Forebygge mikroplastutslipp tidlig i verdikjeden ved å innføre krav til produktutforming og avbøtende tiltak for å begrense kjente kilder til mikroplastforurensning, som for eksempel støv fra bildekkslitasje, avrenning fra kunstgressbaner, malingsavfall, spill av plastråvarer og avfall fra plastbearbeidende industri.
- Forby unødvendige og særlig forsøplende plastprodukter, særlig i kategoriene engangsplast, fiskeutstyr og mikroplast.
- Styrk rapporteringen slik at den i større grad dokumenterer effekten av tiltakene og framdriften mot naturavtalens konkrete mål.

Foto: Alexis Huguet/Regnskogfondet

Mål 8 – Minimere påvirkningene av klimaendringer på naturmangfold og bygge robusthet

Minimere konsekvensene som klimaendringer og forurening av havet har for naturmangfold, og styrke naturmangfoldets motstandsevne gjennom utslippsreduksjoner, klimatilpasning og tiltak for å redusere risikoen for naturkatastrofer, blant annet ved bruk av naturbaserte løsninger og/eller økosystembaserte tilnærminger, samtidig som negative konsekvenser av klimatiltak minimeres og positive virkninger for naturmangfold fremmes.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Den norske målsettingen ligger i hovedsak tett opp mot naturavtalens mål ved å vektlegge naturens motstandskraft, naturbaserte løsninger og behovet for å begrense de negative effektene av klimatiltak. Samtidig er målsettingen formulert som en intensjon om å «arbeide for», uten tydelige indikatorer eller kriterier for hvordan framdrift og måloppnåelse skal vurderes.

Rapporten løfter fram økt bruk av naturbaserte løsninger, restaureringstiltak og klimatilpasning. Dette er positive utviklingstrekk. Samtidig dokumenterer rapporteringen i begrenset grad hvordan naturhensyn faktisk integreres på tvers av sektorer eller hvordan naturbaserte løsninger tas systematisk i bruk i regional og kommunal planlegging. Rapporten omtaler også i begrenset grad hvordan negative konsekvenser av klimatiltak for naturmangfold vurderes og reduseres i praksis.

Sivilsamfunnet mener den største utfordringen er manglende integrering av naturhensyn i sektorpolitikken. Klimatiltak – med varierende effekt for klimaet – innen blant annet skogbruk, energi og annen arealbruk gjennomføres fortsatt uten at konsekvensene for naturmangfold vurderes tilstrekkelig helhetlig. Sivilsamfunnet har tidligere understreket behovet for at naturbaserte løsninger og grønn infrastruktur blir en integrert del av arealplanlegging og klimatilpasning på alle forvaltningsnivåer. Etter vår vurdering er det positive initiativer, men framdriften er ikke tilstrekkelig dokumentert til å konkludere med at Norge er på vei til å oppfylle naturavtalens mål innen 2030.

Anbefalinger

- Etabler tydelige mål og indikatorer for bruk av naturbaserte løsninger og økosystembasert klimatilpasning.
- Integrer naturhensyn systematisk i klima-, energi-, skogbruks- og annen sektorpolitikk, slik at klimatiltak ikke fører til økt tap av naturmangfold.
- Styrk bruken av naturbaserte løsninger og grønn infrastruktur i regional og kommunal planlegging.
- Sikre at alle større klimatiltak vurderes ut fra deres samlede konsekvenser for naturmangfold og økosystemer.
- Styrk rapporteringen om effekten av naturbaserte løsninger og klimatilpasningstiltak på naturens motstandsdyktighet.

Foto: Nicolas Lafargu/Unsplash

Mål 9 – Forvalte ville arter bærekraftig til beste for befolkningen

Sikre at forvaltningen og bruken av viltlevende arter er bærekraftige og dermed gir mennesker sosiale, økonomiske og miljømessige goder, særlig til dem som er i en sårbar situasjon, og til dem som er mest avhengige av naturmangfold, blant annet gjennom bærekraftig virksomhet basert på naturmangfold samt produkter og tjenester som fremmer naturmangfold, og beskytte og fremme tradisjonell bærekraftig bruk blant urfolk og lokalsamfunn.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Den norske oppfølgingen bygger på naturavtalens retning, men er formulert som en intensjon om å videreføre den eksisterende praksisen. Naturmeldingen slår fast at forvaltningen og bruken av viltlevende arter skal «fortsette å være bærekraftige», uten å definere hvordan bærekraft skal dokumenteres eller hvilke mål som skal oppnås innen 2030. Målsettingen mangler derfor tydelige indikatorer og gir et

svakt grunnlag for å vurdere framdriften og måloppnåelsen.

I 7NR viser norske myndigheter til etablerte forvaltningssystemer for høsting, fiskeri, jakt og annen naturbruk, samt til ordninger som skal ivareta urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle bruk. Dette viser at Norge har et godt institusjonelt rammeverk. Samtidig dokumenterer rapporteringen i begrenset grad hvordan den

bærekraftige bruken bidrar til naturavtalens mål om å styrke naturmangfoldet og sikre langsiktige sosiale, økonomiske og miljømessige gevinster. Rapporten omtaler også i liten grad hvordan ulike brukerinteresser balanseres mot hensynet til naturmangfold eller hvordan effekten av forvaltningstiltak måles.

Sivilsamfunnet mener at Norges oppfølging i stor grad bygger på eksisterende forvaltningsordninger, uten at det er klart hvordan disse eventuelt møter ambisjonene i naturavtalen, eller hvordan de er tenkt videreutviklet for å møte dem. Det mangler målbare indikatorer for bærekraftig bruk, og det er begrenset dokumentasjon på hvordan naturhensyn integreres i beslutninger om høsting og bruk av ville arter. Med den nye viltressursloven ble det innført nye regler om bruk av avansert teknologi ved jakt og felling, herunder droner og termiske siktemidler. En slik effektivisering av jakt og felling gjennom bruk av avansert teknologi kan samtidig øke uttaket av viltlevende dyr og dermed risikoen for at høstingen overstiger bærekraftige nivåer, særlig dersom teknologiens samlede virkninger på bestander ikke vurderes. Etter sivilsamfunnets vurdering gir 7. nasjonalrapport derfor et mer positivt bilde av måloppnåelsen enn det rapporterte resultatene og den dokumenterte framdriften tilsier.

Anbefalinger

- Konkretiser den nasjonale målsettingen med tydelige og målbare indikatorer for bærekraftig bruk av ville arter.
- Dokumenter hvordan bærekraftig bruk bidrar til å bevare naturmangfoldet og samtidig skaper sosiale, økonomiske og miljømessige gevinster.
- Styrk den økosystembaserte forvaltningen slik at naturhensyn systematisk integreres i beslutninger om høsting og bruk.
- Sikre reell medvirkning fra urfolk og lokalsamfunn, og styrk oppfølgingen av tradisjonell bærekraftig bruk i tråd med naturavtalen.
- Styrk rapporteringen med resultater og effekter av forvaltningen, ikke bare med beskrivelser av eksisterende ordninger.

Foto: ICARDA

Etter sivilsamfunnets vurdering er den største utfordringen manglende gjennomføring av tiltak innen produksjonssystemene som reduserer negative effekter på natur, kombinert med svak gjennomføring av konkrete tiltak, samt både manglende regelverk og svak oppfølging av det eksisterende regelverket. Dette gjelder blant annet restaurering og skjøtsel av seminaturlige enger, miljøkrav i akvakultur, naturhensyn i skogbruket og håndheving av regelverk på tvers av sektorer. Rapporteringen omtaler heller ikke hvordan dagens produksjons- og støtteordninger stimulerer et høyt husdyrhold basert på importert fôr, noe som bidrar til å flytte naturbelastningen til økosystemer utenfor Norge. Sivilsamfunnet har tidligere understreket behovet for å integrere naturhensyn langt sterkere i landbruks-, skog-, fiskeri- og havbrukspolitikken og for å legge bedre til rette for økt produksjon av plantebaserte matvarer til direkte menneskelig konsum. Samlet sett vurderes framdriften som utilstrekkelig, uten konkrete tiltak som viser fremgang, til å oppfylle naturavtalens ambisjon innen 2030.

Anbefalinger

- Fastsett konkrete mål og indikatorer for naturmangfoldvennlige driftsformer i jordbruk, skogbruk, fiskeri, akvakultur og reindrift.
- Styrk regelverk, tilsyn og håndheving for å sikre at naturhensyn etterleves i alle produksjonssektorer.
- Øk innsatsen for bevaring og restaurering av seminaturlige enger og andre semi-naturlige naturtyper.
- Innfør strengere miljøkrav og bedre oppfølging av tiltak for å redusere akvakulturens påvirkning på naturmangfold og økosystemer.
- Integrer naturhensyn systematisk i produksjons- og sektorpolitikken og dokumenter effekten av tiltakene gjennom bedre overvåking og rapportering.

Mål 10 – Truede arter, genetisk mangfold og sameksistens mellom mennesker og dyr

Sikre at arealer der det drives jordbruk, akvakultur, fiskeri og skogbruk forvaltes bærekraftig, særlig gjennom bærekraftig bruk av naturmangfold, blant annet ved en betydelig økt bruk av naturmangfoldvennlige driftsformer, for eksempel bærekraftig intensivering, agroøkologiske og andre nyskapende tilnærminger som bidrar til robustheten, den langsiktige effektiviteten og produktiviteten til disse produksjonssystemene samt til matsikkerhet, slik at naturmangfold bevares og restaureres og naturens bidrag til menneskene opprettholdes, inkludert økosystemfunksjoner og -tjenester.

Sivilsamfunnets vurdering: ingen fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen gjenspeiler hovedretningen i naturavtalen ved å legge vekt på bærekraftig forvaltning og naturmangfoldvennlige driftsformer. Samtidig er målsettingen overordnet og gir få føringer for hvordan de ulike sektorene skal bidra til måloppnåelse. Naturavtalens ambisjon om en betydelig omlegging mot naturmangfoldvennlige produksjonssystemer er i begrenset grad fulgt opp med konkrete mål, tidfestede tiltak eller indikatorer.

Rapporteringen til CBD viser til en rekke eksisterende virkemidler innen jordbruk, skogbruk, fiskeri og akvakultur, men dokumenterer i begrenset grad at disse samlet sett bidrar til en mer naturpositiv forvaltning. Flere av tiltakene bygger på videreføring av dagens politikk, og rapporteringen gir få eksempler på hvordan naturmangfoldvennlige driftsformer faktisk er styrket siden naturavtalen ble vedtatt. Det er også begrenset informasjon om effekten av tiltakene på naturmangfoldet i de ulike produksjonssektorene.

Foto: Patrick Bigelow/Unsplash

Mål 11 – Restaurere, opprettholde og forbedre naturens bidrag til mennesker

Restaurere, opprettholde og forbedre naturens bidrag til mennesker, inkludert økosystemfunksjoner og -tjenester, for eksempel regulering av luft, vann og klima, jordhelse, pollinering og redusert sykdomsrisiko, samt beskyttelse mot naturkatastrofer og ulykker, gjennom naturbaserte løsninger og/eller økosystembaserte tilnærminger til beste for alle mennesker og for naturen.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Norges nasjonale mål bygger på naturavtalens intensjon om å styrke økosystemenes funksjoner og tjenester, men er snevrere ved å legge hovedvekten på naturregnskap og mindre på konkrete tiltak for å restaurere og forbedre naturens bidrag til mennesker. Naturregnskap er et viktig verktøy, men er i seg selv ikke tilstrekkelig for å sikre måloppnåelse dersom det ikke følges opp med tydelige føringer og

beslutninger som styrker naturhensyn i areal- og sektorforvaltningen.

Gjennom 7NR framhever norske myndigheter arbeidet med naturregnskap, naturbaserte løsninger og ulike restaureringstiltak som viktige bidrag til måloppnåelsen. Dette er positive utviklingstrekk, i hvert fall om de faktisk gjennomføres i all forvaltning og ellers skaleres opp tilstrekkelig. Samtidig dokumenterer

rapporteringen i begrenset grad hvordan disse tiltakene faktisk forbedrer økosystemfunksjoner og -tjenester eller bidrar til økt motstandskraft i naturen. Det gis også få eksempler på hvordan naturbaserte løsninger er integrert i planlegging og forvaltning på lokalt og regionalt nivå.

Etter sivilsamfunnets vurdering mangler Norge en mer systematisk oppfølging av naturens bidrag til mennesker i praktisk politikk. Sivilsamfunnet har tidligere understreket at naturregnskap må brukes aktivt som beslutningsgrunnlag og følges opp med styringsverktøy og reguleringer som påvirker arealbruk og sektorpolitikk. Videre viser erfaringene fra handlingsplanen for pollinatorer at eksisterende virkemidler i liten grad har vært tilstrekkelige til å stanse tilbakegangen for pollinerende arter. Samlet sett vurderes framdriften som positiv, men utilstrekkelig til å sikre de forbedringene naturavtalen legger opp til innen 2030.

Anbefalinger

- Sikre at naturregnskap brukes aktivt i nasjonal, regional og kommunal planlegging og følges opp med tydelige styringssignaler og reguleringer.
- Styrk bruken av naturbaserte løsninger og økosystembaserte tilnærminger i arealforvaltning, klimatilpasning og forebygging av naturrisiko.
- Revider og styrk handlingsplanen for pollinatorer med tydeligere mål, virkemidler og finansiering.
- Utvikle indikatorer som måler utviklingen i økosystemfunksjoner og naturens bidrag til mennesker, ikke bare framdriften i enkeltprosjekter.
- Dokumenter tydeligere hvordan tiltakene bidrar til økt naturkvalitet, klimatilpasning og samfunnsnytter.

Foto: Eirik Skarstein/Unsplash

stedegne arter følges opp i praksis og hvilke resultater dette har gitt.

Etter sivilsamfunnets vurdering er innsatsen i stor grad rettet mot å begrense ytterligere tap av grønnstruktur, snarere enn å oppnå den betydelige forbedringen naturavtalen forutsetter. Sivilsamfunnet har tidligere understreket behovet for sterkere krav til grønn infrastruktur i arealplanleggingen og bedre oppfølging av naturhensyn i byutviklingen. Samlet sett mangler det dokumentasjon på at dagens virkemidler er tilstrekkelige til å øke omfanget av grønn og blå infrastruktur, styrke økologisk sammenheng og sikre at stedegne arter prioriteres i tråd med den nasjonale målsettingen.

Anbefalinger

- Etabler målbare indikatorer for utviklingen av grønn og blå infrastruktur, inkludert areal, kvalitet og økologisk sammenheng.
- Styrk kravene til naturmangfold og grønn infrastruktur i kommunal og regional arealplanlegging.
- Sikre at stedegne arter og naturtyper systematisk prioriteres i byutvikling, restaurering og etablering av nye grøntområder.
- Øk bruken av naturbaserte løsninger som styrker både naturmangfold, klimatilpasning og folkehelse i byer og tettsteder.
- Forbedre rapporteringen ved å dokumentere faktiske resultater og effekter av tiltakene, ikke bare gjennomførte prosesser.

Mål 12 – Grønne byer og tettsteder

Betydelig øke arealet av, kvaliteten på og sammenhengen mellom, tilgangen til og fordelene fra grønne og blå områder i urbane og tettbygde strøk på en bærekraftig måte, ved å integrere bevaring og bærekraftig bruk av naturmangfold, og sikre at naturmangfold tas hensyn til i byplanlegging ved å fremme naturlig hjemmehørende naturmangfold, økologisk sammenheng og tilstand, forbedre menneskers helse, livskvalitet og tilknytning til naturen, samt bidra til inkluderende og bærekraftig urbanisering og økosystemfunksjoner og -tjenester.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Den norske målsettingen gjenspeiler i stor grad naturavtalens ambisjon ved å vektlegge økt areal, bedre kvalitet og sammenheng mellom grønne og blå områder, samt prioritering av stedegne arter. Samtidig mangler den konkrete indikatorer og virkemidler som gjør det mulig å vurdere om utviklingen faktisk går i riktig retning eller om målet kan nås innen 2030.

Norske myndigheter viser i 7NR til flere initiativer knyttet til grønn infrastruktur, naturbaserte løsninger og integrering av naturhensyn i planlegging. Dette er positive utviklingstrekk. Rapporteringen dokumenterer imidlertid i begrenset grad hvorvidt disse tiltakene har ført til en reell økning i arealet eller kvaliteten på grønne og blå områder i byer og tettsteder. Det er også uklart hvordan prioriteringen av

Foto: Jon D. Storsæter/Regnskogfondet

Mål 13 – Øke fordelsdeling fra genetiske ressurser, digital sekvensinformasjon og tradisjonell kunnskap

Treffe effektive juridiske, politiske, administrative og kapasitetsbyggende tiltak på alle nivåer, der det måtte passe, for å sikre en rettferdig og likeverdig fordeling av fordeler som følger av utnyttelse av genetiske ressurser og digital sekvensinformasjon fra genetiske ressurser samt tradisjonell kunnskap knyttet til genetiske ressurser samt tilrettelegge for passende tilgang til genetiske ressurser, og innen 2030 legge til rette for en betydelig økning i delte fordeler, i samsvar med relevante internasjonale instrumenter for tilgang og fordelsdeling.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen følger i hovedsak opp naturavtalens mål ved å vektlegge tilgang og fordelsdeling i tråd med internasjonale avtaler, økt bevissthet blant norske aktører og aktiv deltakelse i det internasjonale samarbeidet om genetiske ressurser og digital sekvensinformasjon (DSI). Samtidig er målsettingen i stor grad knyttet til prosesser og

internasjonalt samarbeid, og den inneholder få konkrete indikatorer for hvordan Norges bidrag og resultater skal måles.

I 7NR framhever norske myndigheter sitt arbeid med gjennomføringen av Nagoya-protokollen, utviklingen av regelverk for tilgang og fordelsdeling og deltakelsen i de internasjonale forhandlingene om en global

mekanisme for DSI. Dette viser at Norge deltar aktivt i det internasjonale arbeidet. Rapporteringen gir imidlertid begrenset informasjon om hvordan norske forskningsmiljøer og virksomheter i praksis etterlever regelverket, eller hvordan Norge vil bidra til den globale fordelingsmekanismen som nå etableres under naturavtalen.

Etter sivilsamfunnets vurdering er den største svakheten at rapporteringen i liten grad dokumenterer den praktiske gjennomføringen og de konkrete resultatene. Det er blant annet uklart hvordan norske aktører forventes å bidra til den globale mekanismen for fordeling av gevinster fra digital sekvensinformasjon og hvilke tiltak som er planlagt for å styrke etterlevelsen av regelverket i forskning og næringsliv. Samlet sett vurderes den institusjonelle oppfølgingen som god, men dokumentasjonen av faktisk implementering og måloppnåelse er fortsatt begrenset.

Anbefalinger

- Konkretiser hvordan Norge vil bidra til den globale mekanismen for fordeling av gevinster fra digital sekvensinformasjon (DSI).
- Styrk veiledning og oppfølging av forskningsinstitusjoner og næringsliv om regelverket for tilgang og fordelsdeling.
- Etabler indikatorer som gjør det mulig å følge utviklingen i gjennomføringen av mål 13 nasjonalt.
- Rapporter tydeligere om hvordan norske aktører etterlever regelverket og bidrar til en rettferdig og likeverdig fordeling av gevinster.
- Fortsett å spille en aktiv rolle i utviklingen og gjennomføringen av de internasjonale ordningene under naturavtalen.

Foto: Georg Eiermann/Unsplash

Mål 14 – Integrere naturmangfold i ulike prosesser, tverrsektorielt og på alle myndighetsnivåer

Sikre at naturmangfoldet og dets mange verdier integreres fullt ut i politiske prosesser og regelverks-, planleggings- og utviklingsprosesser, strategier for å utrydde fattigdom, konsekvensutredninger av overordnede planer, konsekvensutredninger av tiltak og prosjekter og eventuelt nasjonalregnskaper, innenfor og på tvers av alle myndighetsnivåer og sektorer, særlig dem som har betydelige konsekvenser for naturmangfold, og gradvis tilpasse all relevant offentlig og privat virksomhet samt skatter, avgifter og finansstrømmer til dette rammeverkets hovedmål og mål.

Sivilsamfunnets vurdering: ingen fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen anerkjenner behovet for å integrere naturhensyn i beslutningsprosesser og viser til naturregnskapet, en pakke med tiltak og fast rapportering til Stortinget. Samtidig er målsettingen i stor grad prosessorientert og beskriver hvordan kunnskapsgrunnlaget skal styrkes, snarere enn hvordan naturhensyn skal få gjennomslag i beslutninger på tvers av

sektorer. Den første samlede rapporteringen til Stortinget er dessuten planlagt først i 2027, noe som begrenser muligheten til å følge opp framdriften mot 2030-målet.

I 7NR vurderer norske myndigheter at landet er på vei mot mål 14 og viser til arbeidet med naturregnskap, sektoransvar og ulike plan- og styringsverktøy. Dette er viktige initiativer.

Rapporteringen dokumenterer imidlertid i begrenset grad at naturmangfold faktisk er integrert i beslutninger i sektorer med stor påvirkning på naturen, som energi, samferdsel, landbruk, skogbruk og havforvaltning. Den beskriver i hovedsak etablerte prosesser, men gir få eksempler på hvordan disse har endret beslutninger eller redusert tap av natur. Mange av de nevnte prosessene er fortsatt på et pilotstadium eller kun til vurdering, og en rekke relevante prosesser er forsinket eller utsatt, eller har vedtak som går i motsatt retning.

Etter sivilsamfunnets vurdering er den største utfordringen at naturforvaltningen fortsatt er fragmentert, med uklare ansvarsforhold og svakt tverrsektorielt samarbeid. Sivilsamfunnet har tidligere understreket at naturregnskap og et bedre kunnskapsgrunnlag må følges opp med forpliktende styringsmekanismer, sterkere sektoransvar og tydeligere krav til konsekvensutredninger. Samtidig svekker nyere politiske beslutninger, blant annet redusert statlig innsigelsesmyndighet og færre krav i plan- og byggesaker, muligheten til å integrere naturhensyn i arealforvaltningen. Etter vår vurdering gir 7NR derfor et mer positivt bilde av utviklingen enn det dagens styringssystem og beslutningspraksis tilsier.

Anbefalinger

- Styrk sektoransvaret ved å stille tydelige krav til at alle relevante sektorer integrerer naturhensyn i planlegging, budsjetter og beslutningsprosesser.
- Ta naturregnskap aktivt i bruk som beslutningsgrunnlag, og koble det til forpliktende styrings- og oppfølgingsmekanismer.
- Styrk kvaliteten på strategiske konsekvensutredninger og konsekvensutredninger for planer og tiltak, og sikre at naturhensyn tillegges reell vekt.
- Oppretthold sterke statlige virkemidler for å ivareta nasjonale naturinteresser i kommunal planlegging.
- Fremskynd den planlagte rapporteringen om måloppnåelse og styrk den tverrsektorielle oppfølgingen av Naturmeldingen.

Foto: Peter Prokosch/GRID-Arendal

Mål 15 – Næringsliv – vurdere, opplyse om og redusere risiko og negativ påvirkning knyttet til naturmangfold

Treffe juridiske, administrative eller politiske tiltak for å oppmuntre og tilrettelegge for næringslivet, og særlig sikre at store og transnasjonale selskaper og finansinstitusjoner a) regelmessig overvåker, vurderer og åpent opplyser om sine risikoer, sin avhengighet og sin påvirkning knyttet til naturmangfold, inkludert med krav til alle store og transnasjonale selskapers og finansinstitusjoners virksomhet, forsynings- og verdikjeder og porteføljer, b) gir forbrukere nødvendige opplysninger for å fremme bærekraftige forbruksmønstre, c) rapporterer om etterlevelse av gjeldende regelverk og tiltak for tilgang og fordeling av fordeler, der det er relevant, for i økende grad å redusere negative konsekvenser for naturmangfold, øke positive virkninger, redusere naturrelatert risiko for virksomheter og finansinstitusjoner, og fremme tiltak for å sikre bærekraftige produksjonsmønstre.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen legger hovedvekten på å legge til rette for at næringslivet kan rapportere om naturrisiko og naturpåvirkning. Dette følger opp deler av naturavtalens mål, men har et snevrere fokus enn den globale ambisjonen.

Naturavtalen omfatter ikke bare rapportering, men også at virksomheter aktivt reduserer sin negative påvirkning på naturmangfold, øker sine positive bidrag og integrerer naturhensyn i hele virksomheten og verdikjeden.

Rapporteringen til 7NR viser til utviklingen av regelverk for bærekraftsrapportering og økt oppmerksomhet om naturrisiko, blant annet gjennom EUs regelverk som innføres i Norge. Dette er viktige fremskritt. Samtidig gir rapporten begrenset informasjon om hvordan rapporteringen faktisk fører til endret praksis i næringslivet eller reduserer virksomheters påvirkning på naturmangfoldet. Det legges i stor grad vekt på utvikling av rapporteringssystemer, mens effekten på naturen i liten grad dokumenteres.

Etter sivilsamfunnets vurdering er hovedutfordringen at oppfølgingen fortsatt er konsentrert om rapportering og åpenhet, mens virkemidler som kan redusere virksomheters naturpåvirkning er mindre utviklet. Sivilsamfunnet har tidligere understreket behovet for at naturrisiko integreres i både offentlige og private beslutninger, og at rapportering følges opp med konkrete krav, insentiver og ansvarliggjøring. Samlet sett vurderes framdriften som positiv, men utilstrekkelig til å oppfylle naturavtalens bredere ambisjon om å endre produksjons- og investeringsmønstre til fordel for naturmangfoldet.

Anbefalinger

- Utvid oppfølgingen av mål 15 til også å omfatte konkrete tiltak for å redusere næringslivets påvirkning på naturmangfoldet.
- Sikre en helhetlig gjennomføring av EUs regelverk om bærekraftsrapportering, samtidig som naturavtalens mål legges til grunn for nasjonale krav og veiledning.
- Styrk kompetansen om naturrisiko i næringslivet og finanssektoren og integrer naturhensyn i investerings- og forretningsbeslutninger.
- Utvikle indikatorer som dokumenterer hvordan rapportering bidrar til redusert naturpåvirkning og økte positive effekter for naturmangfoldet.
- Styrk veiledning og oppfølging av virksomheter, slik at rapportering blir et virkemiddel for faktisk omstilling, ikke bare etterlevelse av regelverk.

Foto: Vivienne Lemay/Unsplash

Mål 16 – Bærekraftig forbruk

Sikre at mennesker oppmuntres og blir i stand til å ta bærekraftige forbrukervalg, blant annet ved å innføre støttende rammeverk for politikk, regelverk eller reguleringer, sørge for bedre utdanning og styrke tilgangen til relevante og nøyaktige opplysninger og alternativer, og innen 2030 redusere det globale fotavtrykket av forbruk på en likeverdig måte, blant annet ved å halvere mengden matsvinn på verdensbasis og redusere overforbruk og avfallsmengde betydelig, for at alle mennesker skal kunne leve godt i harmoni med Moder jord.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen følger opp flere sentrale deler av naturavtalens mål gjennom tiltak for avfallsreduksjon, materialgjenvinning, ombruk, lengre produktlevetid og redusert matsvinn. Samtidig er flere av målsettingene formulert som generelle ambisjoner om å «øke» eller «redusere», uten tydelige indikatorer eller nivåer for måloppnåelse. Det er mye fokus på de laveste nivåene i avfallshierarkiet, noe som ikke vil bidra til å løse hovedproblemet – vårt

enorme forbruk av nye ressurser. Naturavtalens bredere ambisjon om å redusere det samlede naturfotavtrykket fra norsk forbruk gjenspeiles i begrenset grad.

I 7NR viser norske myndigheter til tiltak innen sirkulær økonomi, avfallspolitikk og reduksjon av matsvinn samt informasjonstiltak rettet mot forbrukere. Dette er viktige bidrag, men de har så langt hatt varierende effekt. Rapporteringen dokumenterer imidlertid i liten

grad hvordan tiltakene samlet vil redusere det norske forbruksfotavtrykket eller bidra til mer bærekraftige produksjons- og forbruksmønstre. Den omtaler også i begrenset grad hvordan offentlige virkemidler påvirker forbruket, blant annet gjennom subsidier, avgifter og andre økonomiske insentiver.

Etter sivilsamfunnets vurdering mangler Norge en mer helhetlig politikk for bærekraftig forbruk. Dette reflekteres blant annet ved at Norge ligger helt i bunnsjiktet i Europa når det gjelder sirkularitet. Vi trenger et sirkulært løft, men sirkulære tiltak i seg selv vil ikke monne så lenge totalforbruket fortsetter å vokse, noe den nyeste [Circular Gap-rapporten](#) fra Circular Norway illustrerer. Sivilsamfunnet har tidligere understreket behovet for sterkere virkemidler som reduserer overforbruket, og som fremmer sirkulær økonomi. Innen matsystemet finnes det fortsatt betydelige økonomiske insentiver som påvirker både produksjon og forbruk i naturbelastende retning, blant annet gjennom et høyt kjøttforbruk, samtidig som rapporteringen i liten grad vurderer hvordan slike virkemidler påvirker naturmangfoldet. Samlet sett vurderes framdriften som positiv på enkelte områder, men utilstrekkelig til å oppfylle naturavtalens mål om å redusere det samlede naturfotavtrykket fra forbruket innen 2030.

Anbefalinger

- Utarbeide en fremdriftsplan for innføring av tiltak anbefalt av ekspertutvalget for virkemidler for å fremme sirkulær aktivitet.
- Utvikle flere indikatorer for måling av forbruk og sirkularitet, i samarbeid med samfunnsoppdraget for sirkulær økonomi, med tydelige nasjonale mål og årlig rapportering om utviklingen og effekten av gjennomførte tiltak.
- Styrk virkemidlene for sirkulær økonomi, inkludert ombruk, reparasjon, lengre produktlevetid og økt materialgjenvinning.
- Reduser matsvinn gjennom forpliktende tiltak og styrk virkemidler som fremmer bærekraftige og naturvennlige kosthold.
- Reduser plastforbruket ved å innføre en avgift på plastemballasje.
- Gjennomgå økonomiske insentiver og støtteordninger som stimulerer forbruk med høy naturbelastning og tilpass dem til naturavtalens mål.
- Øke investeringene i sirkulære modeller og infrastruktur for gjenvinning av særlig ressurs- og arealintensive produkt og verdikjeder, hvor gjenvinningspotensialet er dårlig utnyttet, slik som mineraler og metall.

Foto: Elly M/Unsplash

Mål 17 – Styrke biosikkerhet og fordele fordeler av bioteknologi

Innføre og styrke kapasiteten til å gjennomføre i alle land de tiltakene for biosikkerhet som er fastsatt i artikkel 8 bokstav g) i konvensjonen om biologisk mangfold og de tiltakene for håndtering av bioteknologi og fordeling av dens fordeler som er fastsatt i konvensjonens artikkel 19.

Sivilsamfunnets vurdering: på vei mot å oppfylle målet

Vurdering av måloppnåelse

Norges nasjonale målsetting er i tråd med naturavtalens mål og bygger på et etablert regelverk for biosikkerhet og håndtering av bioteknologi. Norge har gjennom mange år implementert forpliktelsene under Konvensjonen om biologisk mangfold, inkludert relevante bestemmelser om biosikkerhet og håndtering av genmodifiserte organismer.

I 7NR viser norske myndigheter til eksisterende lovverk, forvaltningssystemer og internasjonale forpliktelser som grunnlag for oppfølgingen av mål 17. Rapporteringen viser at Norge har et robust institusjonelt rammeverk og deltar aktivt i det internasjonale samarbeidet om biosikkerhet. Samtidig gir rapporten begrenset informasjon om hvordan regelverket evalueres og videreutvikles i møte med ny bioteknologi

og nye anvendelser eller hvordan kapasitet og kompetanse styrkes over tid.

Etter sivilsamfunnets vurdering har Norge et godt utgangspunkt for å oppfylle mål 17. Samtidig bør myndighetene sikre at biosikkerhetsregelverket og risikovurderingene utvikles i takt med den raske teknologiske utviklingen og at rapporteringen i større grad dokumenterer hvordan regelverket fungerer i praksis. Dette vil styrke både åpenheten og tilliten til at biosikkerheten opprettholdes over tid.

Anbefalinger

- Videreutvikle biosikkerhetsregelverket i takt med ny bioteknologisk utvikling og nye anvendelser.
- Styrk kapasitet og kompetanse hos relevante myndigheter for risikovurdering og oppfølging av ny bioteknologi.
- Dokumenter i større grad hvordan biosikkerhetsregelverket fungerer i praksis, inkludert erfaringer fra tilsyn, risikovurderinger og oppfølging.
- Viderefør Norges aktive deltakelse i det internasjonale samarbeidet om biosikkerhet og ansvarlig bruk av bioteknologi.

Foto: Sverre Lundemo/WWF Verdens naturfond

Mål 18 – Redusere skadelige insentiver og trappe opp positive insentiver for naturmangfold

Innen 2025 identifisere og, innen 2030 eliminere, gradvis avskaffe eller endre insentiver, herunder subsidier, som er skadelige for naturmangfold, på en forholdsmessig, rettmessig, rettferdig, effektiv og likeverdig måte, samtidig som disse insentivene gradvis og i betydelig grad reduseres med minst 500 milliarder amerikanske dollar per år innen 2030, der man starter med dem som er mest skadelige, og der de positive insentivene for bevaring og bærekraftig bruk av naturmangfold trappes opp.

Sivilsamfunnets vurdering: ingen fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen gjenspeiler bare delvis naturavtalens ambisjoner. Mens naturavtalen forplikter partene til å identifisere miljøskadelige insentiver innen 2025 og deretter reformere eller avvikle dem innen 2030, nøyer den norske målsettingen seg med å slå fast at insentiver og støtteordninger skal «ivareta hensynet til naturmangfold». Den nasjonale målsettingen er dermed både langt mindre ambisiøs og mindre

målbart enn det globale målet og inneholder ingen tydelig plan for å identifisere eller reformere miljøskadelige subsidier.

I 7NR viser norske myndigheter til det pågående arbeidet med kunnskapsgrunnlag, økonomiske analyser og internasjonalt samarbeid. Rapporteringen dokumenterer imidlertid ikke at Norge har oppfylt naturavtalens delmål om å identifisere miljøskadelige insentiver

innen 2025, og den beskriver i begrenset grad konkrete reformer av eksisterende støtteordninger. Samtidig viser regjeringens egen rapport Virkemidler for å redusere nedbygging av særlig viktige naturarealer (2026) at dagens økonomiske insentiver fortsatt bidrar til nedbygging av natur, blant annet fordi kostnadene ved naturtap i liten grad bæres av dem som bygger ned natur.

Etter sivilsamfunnets vurdering mangler Norge fortsatt en helhetlig strategi for å identifisere, reformere og fase ut miljøskadelige subsidier. Sivilsamfunnet har tidligere understreket at økonomiske virkemidler er avgjørende for å stanse tapet av natur, og at positive insentiver alene ikke er tilstrekkelige dersom eksisterende støtteordninger samtidig stimulerer til naturinngrep. Den kunnskapen som allerede foreligger gir et godt grunnlag for å starte reformarbeidet, og flere tiltak kan gjennomføres innenfor dagens systemer. Samlet sett vurderes framdriften som klart utilstrekkelig i lys av naturavtalens tidsfrister og ambisjonsnivå.

Anbefalinger

- Gjennomfør en helhetlig nasjonal gjennomgang av alle subsidier og økonomiske insentiver som kan ha en negativ påvirkning på naturmangfoldet.
- Utarbeid en tidfestet plan for reform eller utfasing av miljøskadelige subsidier, i tråd med mål 18 i naturavtalen.
- Innfør økonomiske virkemidler som i større grad synliggjør de reelle kostnadene ved nedbygging og forringelse av natur.
- Styrk positive insentiver som fremmer bevaring, restaurering og omstilling til naturmangfoldvennlig produksjon og bruk.
- Rapporter regelmessig om framdriften i arbeidet med å reformere miljøskadelige insentiver, og om effekten av gjennomførte tiltak.

Foto: Utviklingsfondet

Mål 19 – Mobilisere finansielle ressurser

Gradvis og i betydelig grad øke nivået for finansielle ressurser fra alle kilder på en effektiv og lett tilgjengelig måte og til rett tid, inkludert nasjonale, internasjonale, offentlige og private ressurser, i samsvar med konvensjonens artikkel 20, for å gjennomføre nasjonale strategier og handlingsplaner for naturmangfold, og innen 2030 mobilisere minst 200 milliarder amerikanske dollar per år, blant annet ved å a) øke de samlede internasjonale finansielle ressursene knyttet til naturmangfold fra industriland, herunder offentlig bistand, og fra partnerland som frivillig påtar seg forpliktelser som industriland, til utviklingsland, især de minst utviklede landene og små øystater samt land med overgangskonometri, til minst 20 milliarder amerikanske dollar per år innen 2025 og minst 30 milliarder amerikanske dollar per år innen 2030, b) betydelig øke mobiliseringen av nasjonale ressurser ved hjelp av utarbeidelse og gjennomføring av nasjonale finansieringsplaner for naturmangfold eller lignende virkemidler, i samsvar med nasjonale behov, prioriteringer og forutsetninger, c) skaffe til veie privat finansiering, å fremme blandet finansiering, gjennomføre strategier for å innhente nye og ytterligere ressurser, samt oppmuntre privat sektor til å investere i naturmangfold, blant annet gjennom såkalte «impact funds» og andre virkemidler, d) stimulere til nyskapende ordninger, for eksempel betaling for økosystemtjenester, grønne verdipapirer, kjøp og salg av erstatningsområder og kreditter for naturmangfold og ordninger for likeverdig fordeling av fordeler, med miljømessige og sosiale sikringsmekanismer, e) optimalisere felles fordeler og synergier av finansiering rettet mot naturmangfold og klimakriser, f) styrke felles innsats blant annet fra urfolk og lokalsamfunn, tiltak der Moder jord står i sentrum og tilnærmingssmåter som ikke er markedsbaserte, herunder forvaltning av naturressurser basert på fellesskapets behov samt samarbeid og solidaritet med sivilsamfunnet for å bevare naturmangfold, g) sikre en bedre, mer effektiv, målrettet og åpen bruk og overføring av ressurser.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Norge har valgt å prioritere den internasjonale dimensjonen av mål 19 gjennom videreføringen av Klima- og skoginitiativet, mobilisering av privat kapital og økt samordning mellom natur- og klimafinansiering. Dette er viktige bidrag og reflekterer deler av målene i naturavtalen. Samtidig omfatter naturavtalen en bredere mobilisering av finansielle ressurser, inkludert nasjonale finansieringsplaner, reform av finansstrømmer og nye finansieringsmekanismer. Disse elementene omtales i begrenset grad i den nasjonale målsettingen.

I 7NR framhever norske myndigheter sitt betydelige internasjonale bidrag til naturfinansiering og rollen som en av de største bidragsyterne per innbygger. Rapporteringen viser også til arbeidet med å styrke synergiene mellom klima- og naturfinansiering. Samtidig gis det begrenset informasjon om hvordan Norge systematisk mobiliserer finansiering til gjennomføringen av naturavtalen nasjonalt – det finnes ingen nasjonal finansieringsplan – eller hvordan offentlige og private finansstrømmer innrettes for å støtte naturmålene.

Etter sivilsamfunnets vurdering har Norge en viktig internasjonal rolle, men oppfølgingen framstår mindre helhetlig enn naturavtalen legger opp til. Sivilsamfunnet har tidligere understreket behovet for større åpenhet om hvordan naturfinansiering prioriteres, hvordan ulike internasjonale prosesser ses i sammenheng, og hvordan private investeringer faktisk bidrar til naturpositive resultater. Samlet sett vurderes Norges internasjonale innsats som sterk, mens den nasjonale finansieringsstrategien og den systematiske oppfølgingen av mål 19 framstår som fraværende eller mangelfull.

Anbefalinger

- Utarbeid en kostnadsberegnet nasjonal finansieringsplan for gjennomføring av kostnadsberegnet nasjonal tråd med mål 19.
- Styrk mobiliseringen av nasjonale og private ressurser til bevaring, restaurering og bærekraftig bruk av naturen.
- Videreutvikle samarbeidet mellom natur- og klimafinansiering og dokumenter synergier og resultater.
- Ta initiativ til sterkere samarbeid med andre giverland, blant annet gjennom OECD og andre relevante internasjonale fora, for å øke og samordne finansieringen av naturmangfold fra ulike offentlige og private finansieringsstrømmer.
- Synliggjør hvordan Norge følger opp mål 19 gjennom relevante internasjonale prosesser og partnerskap, utover Klima- og skoginitiativet.
- Forbedre rapporteringen om hvordan finansielle ressurser bidrar til måloppnåelse, både nasjonalt og internasjonalt.

Foto: Kiera Worth/UNEP

Mål 20 – Styrke kapasitetsbygging, overføring av teknologi, og vitenskapelig og teknisk samarbeid for naturmangfold

Styrke kapasitetsbygging og -utvikling samt tilgang til og overføring av teknologi, og fremme utvikling av og tilgang til innovasjon samt teknisk og vitenskapelig samarbeid, inkludert gjennom sør-sør-, nord-sør- og triangulært samarbeid, for å oppfylle behovene for effektiv gjennomføring, særlig i utviklingsland, medvirke til felles teknologiutvikling og felles vitenskapelige forskningsprogrammer for bevaring og bærekraftig bruk av naturmangfold, og styrke vitenskapelig forsknings- og overvåkingskapasitet, i samsvar med ambisjonene i rammeverkets hovedmål og mål.

Sivilsamfunnets vurdering: på vei mot å oppfylle målet

Vurdering av måloppnåelse

Den norske målsettingen følger opp naturavtalens intensjon ved å prioritere kapasitetsbygging, vitenskapelig samarbeid og bistand til bevaring og bærekraftig bruk av naturmangfold. Samtidig legger naturavtalen opp til en bredere tilnærming som også omfatter teknologiutvikling, innovasjon og styrket teknisk samarbeid. Disse elementene omtales i mindre grad i den nasjonale målsettingen.

Gjennom 7NR viser norske myndigheter til omfattende støtte til internasjonalt forskingssamarbeid, kapasitetsbygging og bistandsprogrammer. Rapporteringen viser også til Norges bidrag gjennom relevante internasjonale initiativer og samarbeid med utviklingsland. Dette illustrerer at Norge har en etablert rolle og bidrar aktivt til å styrke kunnskap og kapasitet for gjennomføringen av naturavtalen.

Etter sivilsamfunnets vurdering har Norge et godt utgangspunkt for å følge opp mål 20. Norge er en viktig bidragsyter til internasjonalt samarbeid om naturmangfold, blant annet gjennom forsknings- og kapasitetsprogrammer. Et eksempel er Norges støtte til IPBES' støtteenhet for kapasitetsbygging i Trondheim. Samtidig kan oppfølgingen styrkes ved å synliggjøre bedre hvordan dette og andre initiativer inngår i en helhetlig strategi for teknologiutvikling, kunnskapsdeling og kapasitetsbygging, og hvilke resultater den samlede innsatsen gir. Dette vil gi et bedre grunnlag for å vurdere effekten av Norges bidrag.

Sivilsamfunnet mener også at miljømyndighetene må styrkes kapasitetsmessig når det gjelder arbeidsoppgaver tilknyttet havarbeid. Dette fordi det i utgangspunktet er utfordringer med dagens kapasitet, samt at det vil bli ytterligere behov for mer kapasitet i tiden fremover sett i lys av at stadig flere næringer ønsker seg ut langs kysten og til havs.

Anbefalinger

- Viderefør og styrk Norges støtte til internasjonal kapasitetsbygging, forskning og vitenskapelig samarbeid om naturmangfold.
- Styrke kapasiteten hos miljømyndighetene når det gjelder forvaltning av havet, herunder Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet.
- Synliggjør hvordan teknologiutvikling, innovasjon og kunnskapsdeling bidrar til gjennomføringen av naturavtalen.
- Styrk samarbeidet med utviklingsland gjennom langsiktige partnerskap og felles forsknings- og kapasitetsutviklingsprogrammer.
- Dokumenter resultatene av norske kapasitets- og samarbeidsprogrammer bedre i framtidige nasjonalrapporter.
- Bidra til økt koordinering mellom bistand, forskning og internasjonale naturprosesser for å styrke den samlede effekten av Norges innsats.

Foto: IISD/ENB | Anastasia Rodopoulou

Mål 21 – Sikre at kunnskap er tilgjengelig og førende for forvaltningen av naturmangfoldet

Sikre at beslutningstakere, fagfolk og offentligheten har tilgang til beste tilgjengelige data, informasjon og kunnskaper som kan føre fram til effektive og rettferdige styringsmåter, integrert og deltakende forvaltning av naturmangfold, og styrke kommunikasjon, bevisstgjøring, utdanning, overvåkning, forskning og kunnskapsforvaltning, og, også i denne sammenhengen, at urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle kunnskap, innovasjon, praksis og teknologi bør anvendes utelukkende med deres frie og informerte forhåndssamtykke¹³, i samsvar med nasjonal lovgivning.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen legger stor vekt på å styrke kunnskapsgrunnlaget om natur og utvikle naturregnskap. Dette er viktige forutsetninger for bedre naturforvaltning og ligger godt innenfor ambisjonen i naturavtalen. Samtidig omfatter naturavtalen mer enn kunnskapsinnhenting. Den legger også vekt på at kunnskapen skal være tilgjengelig, brukes aktivt i

beslutningsprosesser og forvaltning, og at urfolks- og lokalsamfunnskunnskap skal ivaretas og anvendes med fritt, forhåndsinformert samtykke.

I 7NR viser norske myndigheter til betydelige investeringer i kartlegging, overvåking, forskning og utvikling av naturregnskap. Dette er viktige fremskritt. Samtidig dokumenterer rapporten

i begrenset grad hvordan kunnskapen faktisk tas i bruk og påvirker beslutninger på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Rapporteringen omtaler også i liten grad hvordan kunnskap gjøres tilgjengelig for allmennheten og gir begrenset oppmerksomhet til kunnskapsbehovet om marine økosystemer, til tross for Norges store havområder og økende press fra ulike næringer.

Etter sivilsamfunnets vurdering ligger den største utfordringen ikke i mangel på kunnskap, men i hvordan den brukes. Sivilsamfunnet har tidligere understreket at naturregnskap og annen kunnskap må omsettes til konkrete beslutninger og integreres systematisk i arealforvaltning og sektorpolitikk. Samtidig bør formidlingen av kunnskap til kommuner, næringsliv og befolkningen styrkes, og kunnskapsgrunnlaget om marin natur videreutvikles, ikke minst for å sikre et langt større opptak av den kunnskapen som allerede finnes. Samlet sett vurderes framdriften som positiv, men utilstrekkelig til å sikre at kunnskapen blir den styrende faktoren for naturforvaltningen slik naturavtalen forutsetter.

Anbefalinger

- Sikre at naturregnskap og annen kunnskap brukes aktivt som grunnlag for beslutninger på alle forvaltningsnivåer og i alle relevante sektorer.
- Sikre at oppdatert kunnskap om naturmangfold og potensielle effekter innhentes på et tidlig stadium i plan- og beslutningsprosesser, slik at man er sikret tilstrekkelig og uavhengig kunnskap før det fattes beslutninger, og man tidlig kan styre prosjekter unna verdifull natur og unngå naturtap, i tråd med nasjonalt og internasjonalt lovverk.
- Styrk formidlingen av naturkunnskap til kommuner, næringsliv og allmennheten gjennom lett tilgjengelige verktøy og god kommunikasjon.
- Prioriter kartlegging, forskning og overvåking av marine økosystemer og styrk kunnskapsgrunnlaget for havforvaltningen.
- Integrer urfolks- og lokalsamfunnskunnskap i naturforvaltningen i tråd med prinsippet om fritt, forhåndsinformert samtykke (FPIC).
- Dokumenter tydeligere hvordan ny kunnskap faktisk påvirker forvaltning, planlegging og politiske beslutninger.
- Styrke kravene til uavhengighet og kompetanse i konsekvensutredningsprosesser, både på strategisk og prosjektspesifikt nivå, for å øke kvaliteten og tilliten til utredningenes konklusjoner.

Foto: Ida Åkerstedt/Forum for utvikling og miljø

Mål 22 – Sikre deltakelse i beslutningsprosesser og tilgang til rettssystemet og informasjon knyttet til naturmangfold for alle

Sikre en fullverdig, likeverdig, inkluderende og effektiv representasjon og deltakelse, samt integrering av kjønnsperspektivet i beslutningsprosesser, og sikre at urfolk og lokalsamfunn, samtidig som deres kultur, rettigheter til land, territorier, ressurser og tradisjonelle kunnskap respekteres, samt at jenter og kvinner, barn og ungdom og personer med funksjonsnedsettelse har tilgang til rettssystemet og til informasjon knyttet til naturmangfold, samt sikre at menneskerettighetsforsvarere som arbeider med miljø saker, beskyttes fullt ut.

Sivilsamfunnets vurdering: utilstrekkelig fremgang

Vurdering av måloppnåelse

Naturmeldingen legger til grunn at Norge i stor grad allerede oppfyller mål 22 gjennom etablerte ordninger for medvirkning, innsyn, konsultasjoner med samiske interesser og tilgang til rettssystemet. Den nasjonale målsettingen er imidlertid overordnet formulert og beskriver i hovedsak en videreføring av dagens ordninger, uten å identifisere konkrete forbedringsbehov eller mål for videre utvikling.

I 7NR viser norske myndigheter til eksisterende lovverk og etablerte medvirkningsprosesser. Dette er viktige rammer for demokratisk deltakelse. Samtidig gir rapporteringen begrenset oppmerksomhet til om ordningene fungerer effektivt i praksis, og den drøfter i liten grad utfordringer knyttet til reell deltakelse, tilgang til domstolene eller beskyttelse av personer og organisasjoner som arbeider for natur og miljø.

Etter sivilsamfunnets vurdering er det flere forhold som svekker måloppnåelsen. Sivilsamfunnet har tidligere pekt på at manglende gjennomføring av Århuskonvensjonen utgjør et demokratisk problem, blant annet fordi høye sakskostnader begrenser organisasjoners mulighet til å prøve miljø saker for domstolene. I tillegg er utviklingen med strengere reaksjoner mot sivil ulydighet og miljøaktivisme egnet til å stille spørsmål ved hvor godt miljøforkjempere er beskyttet i tråd med naturavtalens intensjoner. Videre mangler Norge spesialiserte domstoler for å håndtere natur- og arealsaker (som den svenske mark- och miljödomstolen) og det finnes heller ingen egen miljøklagenemnd (som det danske Natur- og Miljøklagenævnet). Selv om Norge har solide institusjonelle rammer, vurderes det fortsatt å være et gap mellom formelle rettigheter og den faktiske muligheten til å delta, påvirke og få miljø saker prøvd.

Anbefalinger

- Styrk gjennomføringen av Århuskonvensjonen og sikre reell tilgang til domstolene i miljø saker.
- Sett ned et offentlig utvalg for å utrede hvordan statlig natur- og miljøklagenemnd kan organiseres.
- Gjør endringer i miljøinformasjonsloven for å beskytte organisasjoner og privatpersoner mot risikoen for å bli saksøkt i forbindelse med innsynskrav, og reduser økonomiske og prosessuelle barrierer som begrenser sivilsamfunnets mulighet til å følge opp miljøregelverket.
- Styrk beskyttelsen av miljøforkjempere og sikre at reaksjoner mot fredelig miljøaktivisme er i tråd med internasjonale menneskerettighetsforpliktelser.
- Videreutvikle ordningene for medvirkning slik at berørte grupper, inkludert urfolk, ungdom og sivilsamfunn, involveres tidlig og reelt i beslutningsprosesser.
- Rapporter mer systematisk om hvordan medvirkning, konsultasjoner og tilgang til rettssystemet fungerer i praksis, ikke bare om hvilke ordninger som finnes.

Foto: Johannes Andersson/Unsplash

Mål 23 – Sikre likestilling mellom kjønnene og en tilnærming der kjønnsperspektivet integreres all handling knyttet til naturmangfold

Sikre likestilling mellom kjønnene i gjennomføringen av rammeverket gjennom tilnærminger der kjønnsperspektivet integreres og der alle jenter og kvinner har like muligheter og lik evne til å bidra til å nå konvensjonens tre målsetninger, inkludert ved å anerkjenne at de har like rettigheter og lik tilgang til land og naturressurser, og at de fullt ut og på et rettferdig, meningsfullt og velinformert grunnlag kan delta og ta lederskap på alle nivåer i all handling, innsats, politikk og beslutningstaking knyttet til naturmangfold.

Sivilsamfunnets vurdering: på vei mot å oppfylle målet

Vurdering av måloppnåelse

Den norske målsettingen er i hovedsak i tråd med naturavtalens mål og bygger på et etablert rammeverk for likestilling og deltakelse i den offentlige forvaltningen. Norge har generelt gode institusjonelle forutsetninger for å sikre like rettigheter og muligheter til å delta i beslutningsprosesser om naturmangfold.

I 7NR viser norske myndigheter til eksisterende ordninger for likestilling og deltakelse, men rapporteringen gir begrenset informasjon om hvordan kjønnsperspektivet konkret integreres i naturpolitikken, naturforvaltningen og gjennomføringen av naturavtalen. Det dokumenteres i liten grad hvordan ulike tiltak påvirker kvinner og menn, eller hvordan

kjønnsperspektivet brukes aktivt i planlegging, gjennomføring og evaluering av naturpolitikken.

Etter sivilsamfunnets vurdering har Norge et godt utgangspunkt for å oppfylle mål 23. Samtidig kan oppfølgingen styrkes ved å synliggjøre hvordan kjønnsperspektivet faktisk integreres i naturforvaltningen og ved å dokumentere resultater, ikke bare vise til generelle likestillingsprinsipper. Dette vil bidra til en mer helhetlig gjennomføring av naturavtalen og gjøre rapporteringen mer i tråd med den globale ambisjonen.

Anbefalinger

- Integrer kjønnsperspektivet systematisk i utvikling, gjennomføring og evaluering av naturpolitikk og naturforvaltning.
- Dokumenter hvordan kvinner og menn deltar i beslutningsprosesser og hvordan tiltak påvirker ulike grupper.
- Styrk kunnskapsgrunnlaget om sammenhengen mellom likestilling og naturforvaltning.
- Synliggjør i framtidige nasjonalrapporter hvordan mål 23 følges opp gjennom konkrete tiltak og resultater.

Referanser

Circle Economy & Circular Norway (2025). Circularity Gap Report Norway 2025. Circular Norway. <https://www.circularnorway.no/cgrnorway2025>

Convention on Biological Diversity (2022). Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework. <https://www.cbd.int/gbf>

Forum for utvikling og miljø (2020). Naturens tilstand 2020 – vurdering av Norges innsats for å nå verdens naturmål: <https://forumfor.no/assets/docs/Naturens-tilstand-2020-web.pdf>

Forum for utvikling og miljø (2023). For naturen - Sivilsamfunnets naturpolitiske løsninger fram mot 2030. <https://forumfor.no/assets/docs/For-naturen-web.pdf>

Handberg, Ø. N., Hole, I. N., Oksnes, L. S., Simensen, T., Dramstad, W., Bjørgen, A., Svaboe, G. B. A., Sundnes, F., Tønnesen, A., & Larsen, I. W. (2026). Virkemidler for å redusere nedbygging av særlig viktige naturarealer (Menon-publikasjon nr. 22/2026). Menon Economics. <https://www.regjeringen.no/contentassets/ca9fc924820e48a48a2e0af4636c878b/virkemidler-for-a-redusere-nedbygging-av-sarlig-viktige-naturarealer-menon-publikasjon-nr.-22-2026.pdf>

Horta e Costa, B., et al. (2026). Data on marine protection levels in Norwegian MPAs: A national application of The MPA guide. <https://doi.org/10.1016/j.dib.2026.113034>

Huse, G., Olsen, S. A., Søvik, G., Bjånes, C. E., Ingvaldsen, R., Falkenhaug, T., Eriksen, E., Krafft, B., Albretsen, J., Broms, C. T., Johnsen, E., Kjesbu, O., Ma, S., Hansen, C., Godiksen, J. A., Johannesen, E., Bogstad, B., Strand, E., Bagøien, E., ... Midtun, H. A. (2026). Ressurversikt 2026 (Rapport fra havforskningen 2026-7). Havforskningsinstituttet. <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2026-7>

Klima- og miljødepartementet (2024). Bærekraftig bruk og bevaring av natur: Norsk handlingsplan for naturmangfold (Meld. St. 35 (2023–2024)). <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-35-20232024/id3054780/>

Klima- og miljødepartementet (2026). Seventh national report to the Convention on Biological Diversity. <https://ort.cbd.int/national-reports/nr7/C810EC6F-2045-1D33-C0A1-828D0B228DA0>

Miljødirektoratet. (n.d.). Hvordan sette mål for virksomheten? Bærekraftsrapportering for statlige virksomheter. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/internasjonalt/barekraft/barekraftsrapportering-statlige-virksomheter/sette-mal-for-virksomheten/>

Norderhaug, K. M., Wathne, C., Filbee-Dexter, K., Rogne, S., Strand, H. K., Wernberg, T., Fagerli, C. W., Slotsvik, G., Sundnes, F., Christensen-Dalsgaard, S., James, P., Sander, G., & Zimmerhackel, J. (2025). Restaurering av tareskog i Norge: Rapport I – Statusrapport (Rapport fra havforskningen 2025-44). Havforskningsinstituttet. <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2025-44>

Riksrevisjonen (2020). Undersøkelse av kvotesystemet i kyst- og havfisket (Dokument 3:6 (2019–2020)). <https://www.riksrevisjonen.no/undersokelse-av-kvotesystemet-i-kyst--og-havfisket/>

Rostad, I. (Ed.). (2024). Joint Nordic effort for biodiversity: Recommendations from Nordic civil society (TemaNord 2024:539). Nordic Council of Ministers. <https://doi.org/10.6027/temanord2024-539>

Skern-Mauritzen, M., Kleiven, A. R., von Quillfeldt, C., & Korsbrekke, K. (2026). Områder under vurdering som beskyttet av «andre effektive arealbaserte forvaltningstiltak» – forventet bevaringseffektivitet og viktighet for biologisk mangfold (Rapport fra havforskningen 2026-39). Havforskningsinstituttet. <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2026-39>

Naturavtalen i praksis

Sivilsamfunnets vurdering av Norges oppfølging av naturavtalens 23 mål

Foreningen for internasjonale vannstudier (FIVAS)

Forum for utvikling og miljø (ForUM)

GRID-Arendal

NOAH - for dyrs rettigheter

Regnskogfondet

Sabima

Spire

Utviklingsfondet

WWF Verdens naturfond

Forum for utvikling og miljø

Hausmanns gate 19, 0182 Oslo

forumfor@forumfor.no

www.forumfor.no